

Hanuca - o permanență a istoriei noastre

Și e din nou Hanuca. E Hanuca 255 și sunt 2 159 de ani de la primul Hanuca sărbătorit în Iudeea. Parafrazându-l pe Napoleon, putem spune că 21 de secole ne revivesc de pe înălțimile Menorei care a reaprins atunci, în acel memorabil 25 Kislev, lumina stinsă de ocupanții seleucizi. Era momentul în care mica oștire de evrei și meșteșugari a macabeilor înfrânt oștile grecești, puternic armate, venite atunci din Siria. Lupta nu se dă, de atunci încolo, doar pentru libertatea poporului, ci și pentru libertatea credinței.

Spre deosebire de Alexandru Macedon, care ajunsese în Țara Sfântă în drumul său spre India, dar care a lăsat evreilor libertatea de credință în schimbul promisiunii că toți băieții care se vor naște în acel an vor purta numele

Alexandru, urmașii săi, diadohii, n-au mai avut înțelepciunea lui Alexandru și au vrut cu tot dinadinsul să elenizeze cu forța mândra Iudee.

Se întâlniseră două culturi - cea elenă și cea iudaică - și erau toate condițiile pentru o bună confluență între ele, conlucrare în care fiecare să-și păstreze specificul, dar să împrumute de la celălalt elemente de cultură care să nu lezeze fundamentele celeilalte culturi. Mai puțin culti decât Alexandru, diadohii n-au înțeles aceasta și au vrut să impună evreilor tocmai ce era mai retrograd, mai rudimentar - păgânismul.

Popor monoteist, evreii nu puteau accepta aceasta. Ar fi însemnat o dare înapoi, după lunga și greaua luptă pentru înrădăcinarea monoteismului în

conștiința poporului.

În Templul Sfânt din Ierusalim ardea Menora, care simboliza lumina, cultura și nu era nici o statuie care să simbolizeze o zeitate. Un Dumnezeu nevăzut - o sumă de virtuți dintre cele mai înalte - cerea evreilor să fie ca El: buni, îndurători, miloși față de străini, orfani și văduve, cu un înalt simț al dreptății. Aceasta era Divinitatea

HAIM ZWI HALEVI RIEMER

Continuare în p. 9

TELEGRAMĂ

EXCELENȚEI SALE DOMNULUI AVSHALOM MEGIDDON
Ambasadorul Statului Israel la București

Vă rugăm să transmiteți Guvernului israelian cele mai sincere felicitări și sentimente de mare bucurie din partea noastră pentru marele eveniment al semnării Tratatului de Pace între Statul Israel și Regatul Hașemit al Iordaniei.

Considerăm că este un foarte mare pas pentru instaurarea păcii în Israel și Orientul Apropiat.

Suntem fericiți că putem, în numele Comunităților Evreiești din România, să ne manifestăm bucuria pentru acest eveniment și, din nou, vă felicităm pentru înțelepciunea și curajul conducătorilor Statului Israel.

Acad. prof. dr. NICOLAE CAJAL
Președintele Federației
Comunităților Evreiești din România

26 octombrie 1994

„Suntem mândri de a fi partenerii Dvs.“

Vizita delegației „JOINT“-ului

Între 30 octombrie și 2 noiembrie 1994, Federația Comunităților Evreiești din România a avut ca oaspeți o delegație reprezentativă a Organizației mondiale „Joint” din S.U.A., compusă din: dl Jonathan Kolker, trezorerul organizației „Joint Jewish Distribution Committee”, dna Judy Kolker, dl Steven Schwager, vicepreședinte executiv asociat AJJDC, dl Geoffrey John Colvin, copreședinte al Diviziei est-europene a AJJDC, dna Marcia Ann Eppler Colvin, dl Irving Smokler, membru al conducerii AJJDC, dl Allan Gill, șeful Diviziei Probleme internaționale AJJDC - New York și „Joint Distribution Committee” - Israel.

Delegația a fost primită de conducerea F.C.E. Președintele Federației, dl acad. prof. Nicolae Cajal, a rostit cuvântul de bun venit și a făcut o amplă prezentare a activității noastre pe linie de asistență, precum și a celorlalte probleme privind activitatea Federației Comunităților Evreiești din România.

În zilele următoare, oaspeții au vizitat comunități evreiești din București, Suceava, Botoșani, Hârlău și Iași, interesându-se de activitatea de asistență desfășurată în cadrul

programului comun „Joint” - F.C.E. În toate localitățile vizitate, delegația „Joint” a fost însoțită de: dr. Zvi Fein, directorul programului „Joint” pentru România și dnii Alex Sivan, director general al F.C.E. din România și David Bănescu, președintele Secției Asistență.

Delegația „Joint” a vizitat instituții de asistență (cămine de bătrâni, restauranterituale), caravane de mașini care transportă hrană caldă la domiciliul asistaților, depozite de îmbrăcăminte și alimente pentru asistați, cabinete medicale în care asistații primesc gratuit îngrijiri medicale și medicamente, domiciliile unor asistați, convingându-se cât de necesar și eficient este ajutorul material și moral ce se acordă acestora.

În plus, au fost vizitate sinagogi din București, Suceava, Hârlău, Botoșani, Iași, muzeele de istorie din București și Iași și Muzeul Holocaustului din București, cimitirul evreiesc din Șos. Păcurari - Iași, unde au fost puternic impresionati de alăturarea numeroaselor morminte din parcela eroilor evrei care și-au dat viața pentru România, în imediata apropiere fiind

Continuare în p. 5

CASABLANCA:

Etapă importantă în normalizarea relațiilor cu țările arabe

● Conferința de la Casablanca (Maroc) reprezintă o urmare a procesului de reconciliere, aflat într-un stadiu avansat, dintre Israel și lumea arabă.

● Peste 200 de lideri politici din 40 de țări și circa 2 000 de oameni de afaceri din 80 de state au participat la o reuniune de trei zile, pentru a pune bazele viitorului economic al Orientului Mijlociu, o piață cu peste 300 de milioane de clienți.

● Din delegația României, condusă de președintele Ion Iliescu, a făcut parte și acad. prof. dr. Nicolae Cajal, președintele F.C.E.

● În deschiderea conferinței, au luat cuvântul prim-ministrii Spaniei și Turciei, ministrii de externe ai Rusiei, Franței, Germaniei, Egiptului și președintele Comisiei Europene, Jacques Delors.

● Unul din numeroasele contacte la nivel înalt desfășurate la Casablanca a fost întâlnirea primului ministru israelian Yitzhak Rabin și a

Continuare în p. 7

ROLUL METAFOREI ÎN ÎNȚELEGEREA BIBLIEI

Metafora nu ne îndepărtează de adevăr, ci ne apropie de el.

Oamenii au început să cerceteze lumea și rostul lor în această lume, vorbind. Prin energia ei metaforică, vorbirea transportă ideile de la minima lor generalitate la generalitatea lor maximă: principiile universale.

Cuvântul „meta-foră” înseamnă „transport”. Spre deosebire de mâini, vorbirea nu poate transporta lucruri, ci numai idei. În Biblie, metafora e calea omenească de a înțelege dumnezeirea.

Limbajul a fost inventat nu pentru a vorbi despre ceea ce se vede, ci pentru a numi nevăzutul: specii și genuri, cauze și esențe.

Cuvântul „arbore” nu numește ceea ce vede vorbitorul, ci genul nevăzut din care face parte lucrul

văzut de el. A identifica un lucru înseamnă a afla genul din care face parte și deoarece genul cuprinde toate lucrurile de același fel din trecut, prezent și viitor, el nu este accesibil simțurilor, ci doar vorbirii. La începutul istoriei, un cuvânt ca „arbore” denumea mai multe specii și genuri, ținând seama de o însușire comună. În vocabularul tribului Pitta-Pitta, din Queensland, rădăcina „Ka” înseamnă și arbore și vegetal, regăsindu-se în cuvinte care desemnau bățul de dezgropat iguanele, ciomagul mesagerului, inul, secara, o plantă acvatică și altele.

Încetul cu încetul, semnificațiile cuvintelor se diferențiază din ce în ce mai mult și, la un moment dat, cer alcătuirea unor cuvinte noi, capabile să le deosebească. Așa

au apărut cuvinte ca „materie” și „spirit” sau „spațiu” și „timp” sau „hazard” și „necesitate”, care și ele au avut la început înțelesuri mai puțin generale: materie înseamnă „ceea ce naște”, spiritul înseamnă „sufiere”, spațiul înseamnă „loc de alergare”, timp înseamnă „temperatură”, hazard înseamnă „joc de zaruri” și așa mai departe. La temelia celor mai abstracte cuvinte se află mai multe straturi de metafore uzate.

Aflăte pe primele trepte de generalitate și deci încă aproape de viața perceptuală, afectivă și pragmatică a vorbitorilor, cuvintele oamenilor arhaici erau combinate îndeobște de reprezentări vizuale ale nevăzutului. Mimica și gesturile vorbitorilor se cristalizau în imagini care arătau ochilor ceea ce cuvintele

rosite spuneau urechii. Omenirea a adorat mai întâi piatra (litomorfism), arborele (dendromorfism), animale (zoomorfism), zei și zeite (antropomorfism), un singur zeu (monolatrie) înainte de a ajunge la credința într-un Dumnezeu pur spiritual și invizibil. Însă revelația sinaitică înlătură idolii, dar nu și metaforele. Ele sunt necesare, deoarece exprimă și atitudinea oamenilor față de cunoștințele la care au ajuns. Metaforele săvârșesc miracolul unității umane dintre materie și spirit, dintre afectivitate și rațiune, dintre simțire și gândire. Prin metafore, oamenii își gâdesc trăirile și își trăiesc gândurile.

HENRI WALD

Continuare în p. 9

ÎN ACEST NUMĂR

● ACAD. N. CAJAL - Doctor Honoris Causa al Universității din Oradea pag. 8

● IOSIF SAVA: Muzicienii Dâmboviței pag. 3

● Prof. MARCEL SARAGEA: Omagiu oamenilor de știință și cultură pag. 6

● EZRA ALHASID: George Gershwin pag. 3

● HENRI ZALIS: Accentul major al tălcurii biblice pag. 2

● OLYA BENJAMIN: Radu Lecca și salvarea evreilor din România pag. 4

TEATRU

Lola Blau este o tânără actriță vieneză din primele decenii ale secolului nostru. Un ideal suprem o stăpânește: prin cântul, prin dansul ei, să dăruie un strop de fericire oamenilor. Și mai are o componentă de profil această Lola Blau: e evreică. Numai că, așa cum o caracterizează creatorul ei, Georg Kreisler (scriitor evreu vienez, compozitor, șansonetist, interpret, personalitate artistică de renume europeană), evreitatea este pentru ea, la început de drum în viață, un element secundar, care îi dă chiar senzații de descumpănire. (E vremea în care, remarcă undeva Georg Kreisler, unii evrei par a se șocoti „ieșiți din iudaism”, uitând că, de fapt, istoricește, „iudaismul nu poate ieși din ei”). Și îi e dat Lolei Blau să fie prinsă în pînul distrugător al valurilor de antisemitism care sunt zvrălitate asupra Europei și după ce actrița e smulșă din locurile de care e atât de legată (teatru, oraș, țară), după ce e nevoită

„ASTĂ-SEARĂ: LOLA BLAU“

să-și găsească refugiu pe alte tărâmuri (refugiu - școală, tragică școală a vieții), revine, după război (după aparenta trecere a sinistrului) în locurile dragi. Dar, vai!, totul e ca înainte! Lumea pare a nu fi învățată mai nimic. Dansul, cântul Lolei Blau nu mai pot fi ce-au fost. Hotărât, ele vor căpăta noi, dramatice filioane de substanță.

Spectatorii ultimului musical de la T.E.S. - București apreciază ca o șansă deosebită, atât pentru public, cât și pentru autor, că transpunerea scenică a „tinerarului Lola Blau” (șirag atât de complex de cântece, texte, dansuri) și-a asumat-o Maia Morgenstern. Regalul oferit de tânăra maestră e încă o confirmare (dacă mai era nevoie de așa ceva) a marilor distincții recent primite: premiul

TULBURĂTOR
„REMEMBER“
AL LUPTEI
ACTORILOR EVREI

FELIX, real OSCAR european, decernat la Festivalul de la Potsdam (la același festival a fost premiat Michelangelo Antonioni și omagiat Federico Fellini), ca și Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină la un recent Festival Național de Teatru. Lirism adolescentin, mândrie frântă, „femininitate” sau uitare cu orice preț, ironie, decepție de o clipă, sarcasm critic până la sfichiuire, tot atâtea stări emoționale; uneori diametral opuse, se succed într-un torrent ameliilor de posturi (printr-un anume trouvaille regizoral, chiar și recostumările se fac pe scenă), marcate prin monolog, cânt, dans, realizate cu un profesionalism și o dăruire coplesitoare. (Văzând-o pe Maia în tumultuoasa succesiune de schimbări, gândul te duce la o demonstrație similară de gingașă „viteză”

artistică, din urmă cu ani, a marelui actor rus, evreul Arkadii Raikin, care ne-a vizitat și ne-a încântat.

Biografia Lolei Blau, lupta ei, da! luptă specifică, se reconstituie azi pe scena T.E.S. - București, pe scena care în anii prigoanei fusese refugiu, cetatea de rezistență a actorilor evrei smulși de la munca lor prin ordine pe cât de neomeștești, pe atât de neurtăzătoare. Moni Ghelester, Al. Finți, Leni Caler, Beate Fedranov (creatoare și de Școală Dramatică, pentru studenți evrei zvrăliți din facultăți); omologii atreși ai Lolei Blau, revușiți N. Stroe, M. Crișan; și atâția alții și-au confirmat mândria față de obârșia lor și, sfidând opreliște, și-au continuat și desăvârșit menirea socială în care credeau atât. Musicalul, spectacolul de azi, se impune, parcă, și ca un omagiu al acestei necapitulări, al acestei lupte.

G. BRUCHMAIER

Reamintim publicului că, după succesele obținute de Teatrul Evreiesc de Stat într-un larg periplu european, se desfășoară la sediul stagiunea 1994 - 1995, cu spectacolele aplaudate recent în Germania, Elveția, Grecia și Ungaria:

- Dibuk de S. Anski
 - Astă-seară: Lola Blau, musical de Georg Kreisler
 - Lozul cel mare, musical după Șalom Alehem
 - Hershale, musical de Aurel Storin după M. Gherșențon
 - Un șirag de melodii, concert de muzică populară evreiască
- Textul poate fi ascultat și în limba română, la cască.

ACCENTUL MAJOR AL TÂLCUIRII BIBLICE

Dacă romantismul, printre felurite opțiuni, aderă la viața decorului exotic pentru că găsește în virtuțile lui o terapeutică morală la lipsa de simțire a realului, simbolismul plasticizează senzual tot din nevoia evadării din cotidian. Cu precizarea că atunci când un poet precum Camil Baltazar dă strălucire atmosferică și reliefului erotic la vechii iudei, nu anecdotic rămâne în prim plan și nici măcar prețelul vișului de iubire. El suprapune tuturor acestora o vrajă mitologică, o putere de atracție cu sorginea într-o atitudine de principiu. Este una care tinde să exprime într-un mod înșelător, la nivelul aparențelor, un avatar biruitor până la urmă prin fenezie și vitalitate, pe măsură veșniciei unui sentiment și a prestigiului spiritului care îl rodește.

Bineînțeles că ne întrebăm și azi, cu un ochi proaspăt, ce întâmpinăm a cules în epocă, în anii săi de afirmare deplină, autorul neuitatului ciclului BIBLICE*, pe de o parte, ca să ne verificăm pe noi înșine, pe de alta, ca să le scuturăm de praf. Până la proba contrarie, Camil Baltazar încarcă această poezie cu un puternic suflu liric. Primul care a găsit cu cale să îl încurajeze cât se poate de explicit a fost însuși E. Lovinescu. Marele critic leagă direct figurația metafizică a poemelor de sugestia lor artistică superioară și le îmbrățișează probabil și deoarece, la o producție de saturare intelectuală a aceluși moment, Camil Baltazar aduce, oportunitate, corelatul ei carnal, de robustă sănătate trupească. Iată interpretarea lovinesciană: „Era firesc ca o astfel de sensibilitate să se realizeze și mai armonios în erotică, în care materia dispăre mai lesne și nu rămân decât sufletele cu gesturi impalpabile”. Că să adauge într-o cronică radiofonică nuanța extrem de prețioasă pe care mă mulțumesc să o parafrazez. În fond, când examinăm din orizontul biblic miturile iubirii, revelăm polii de trăire ai neamului sfânt, starea de grație divină îngăduită, când și când, omului nescăzut de antinomiile timpurilor ce vor veni.

BIBLICELE prind în cercul lor aurit de talent nouă dedicații poematice, închinată Ebrei, lui Noemi, Myriam, Ruth, Esther, Sulamitei, Seforei, lui Tamar și Salomei. Vom observa de îndată că poetul ajunge, în ciuda subiectului fierbinte, la o muzică pură, legănată, în configurația ei spirituală, de un dublu elogiu. Elogiul adus femeii iudee, o pasională ce postulează facultatea ei de iubire totală. Apoi (și nu mai puțin important) un

elogiu ce iese din orice clișeu intențional, în sensul că proiectează un mod de simțire la înălțimea dumnezeirii. Zice Ebreia: „Treci peste veacuri rotund/ pe harfe, psalmi în smerenii./ Înaltă umbra ovalului profund,/ greu poartă-ți părul plin de mirodenii/... Pururi înaltă și pururi umilă,/ cu un cântec și ca un cântec ai trecut./ Rămăsi-ai din Thoră o nescrisă filă”. Esther are revelația esenței intime a actului ei de dăruire atunci când îl

REGĂSIRI (1)

vede în contrast cu vitregiile istoriei: „Și trupul care nu purtase / decât povara propriului său cer, / acum sub grea povară se-ncovoaie / suind în plâns, plânsul neamului stingher”.

Cetătrii răsfâng celelalte iubite amintesc succint, deși ființa lor afirmă cu precădere sensul unic al cuplului într-o varietate de accepții, de asimilări sufletești. Sulamita are o formulare memorabilă: „Trupul meu de lut era un vas, / dar ai sunat în el ca-n porțelanuri

/ și peste drojdia patimei - a rămas, / albă o dragoste fără de limanuri./ Noaptea de-atunci mereu cutreer, / în Ierusalim întrebând, te caut./ Pare că te-aud în fiecare târât de greer / ești în fiecare țiteră și-n fiecare flaut”. Sefora se compară cu o vioară gata să restituie, transfigurată, impresiile fizice, smulse din țărână de lumina cerească, „Brațul și mâna și geana se-nchid/ cum melodia în lemnul viorii/ când sufletul este în veac și în ceasuri limpid/ și crește în aer din trupul Seforei”. Se lămură în fiecare poem un rost de inițiere în ordinea lirică a sensibilității ancestrale, la care artistul adaugă ingenios cadențe de melopei orientale pe un fond de poveste spiritualizată de extaze învălmășite. O spune atât de frumos Noemi, lămuririle ei urcând până la incantație: „Ți-e purul lemn de cedru și migdală/ din care am cioplit lui Solomon/ căpriorii albi pentru amvon,/ templul când l-a ridicat în rugă și migală”.

Viața iubirii proiectată în decor suav ia dimensiune de fundal pentru o ideă largă curgere în albia creației. Efuziunile, devastările carnale extind un registru de impresii întințit prin

„HASEFER“ la Târgul de carte de la Craiova

Cu câțiva timp în urmă, la Craiova, s-a desfășurat prima ediție a Târgului de carte „CARTEC '94”, organizat de societatea specializată în expoziții și târguri „TEC”. Au expus numeroase edituri din București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Bistrița și, desigur, casele de editură craiovene, al căror număr a crescut considerabil în ultimii ani. De asemenea, au fost prezente firme profilate pe tehnica tipografică, rechemate etc.

La deschiderea târgului „CARTEC” au participat reprezentanți ai autorităților locale și centrale, inclusiv ministrul culturii, poetul Marin Sorescu, care a apreciat această manifestare ca un eveniment important în viața spirituală a Craiovei, a României.

O primărie în cadrul unor asemenea manifestări desfășurate în orașul nostru o constituie prezența la „CARTEC '94” a Editurii HASEFER, cu valoroase lucrări științifice, publicistice și memorialistice. Se remarcă, în primul rând, masiva colecție de „Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România”, care cuprinde trei volume de documente (sec. II-XVIII) despre locul și rolul evreilor în societatea omănească și viața lor cultural-comunitară în

acest context istoric.

O altă categorie de lucrări o constituie cele care se referă la destinul dramatic al evreilor din România în anii celui de-al doilea război mondial, ca, de exemplu, „Martiriul evreilor din România, 1940-1944” (o culegere de documente și amintiri); „REMEMBER - Comemorarea Holocaustului din Ardealul de Nord” (în limbile franceză, engleză și spaniolă), precum și importanta lucrare documentară „Evreii din România între anii 1940-1944”, vol. I: „Legislația antievreiască”, ce cuprinde extrase din principalele legi antievreiești, stenogramme unor ședințe ale guvernului antonescian, memoriile ale Consiliului General Evreiesc etc.

În contextul dezbaterii ce se desfășoară în țara noastră în legătură cu aceste probleme, lucrările citate aduc o contribuție importantă la restabilirea adevărului despre Holocaustul la care a fost supus evreimea din România, despre rolul jucat în desfășurarea acestei tragedii, de diferite personalități ale vremii.

De menționat că principalele lucrări amintite sunt rodul muncii stăruitoare și competente, de ani de zile, a colectivului Centrului pentru

DORIM.SĂ ȘTIȚI

Aplauze în Grecia, Ungaria și Germania

Spectacolul Teatrului Evreiesc de Stat „ASTĂ-SEARĂ: LOLA BLAU”, cabaret pentru un rol feminin al scriitorului și compozitorului vienez Georg Kreisler având ca protagonistă pe actrița Maia Morgenstern deținătoare „Oscar”-ului european - Premiul Felix pe anul 1993 -, acompaniată de renumitul pianist de jazz Marius Popp, alternativ cu pianistul și dirijorul teatrului Andrei Mădescu, în regia lui Alexandru Dabija, a fost prezentat - în afara programului de la sediul și a unor turnee în provincie - și în mai multe deplasări strălucite.

Prima dintre acestea a avut loc la Atena, prilejului o întâlnire cu un public de teatru exigent, care a primit cu multă căldură prezența actriței și a pianistului: aceștia au evoluat cu o dăruire până la incandescentă în trei spectacole cu săli pline.

Cea mai mare parte a presei ateniene - 11 publicații cotidiene și periodice - a făcut prezentări și aprecieri elogioase la adresa actriței (numind-o, potrivit traduceri germane a numelui, „Stea de Dimineață - Luceafărul”), precum și a pianistului.

Apoi, la Festivalul de la Kiszvárd, din Ungaria, al Teatrelor Maghiare din Diasporă, manifestare cu caracter închis, încheierea a fost făcută, cu titlu de excepție, în afară de contextul propriu-zis, de către spectacolul „ASTĂ-SEARĂ: LOLA BLAU”, în semn de apreciere și admirație pentru Maia, care a înțeles elogii unanim a peste 800 de spectatori prezenți, în mare parte colegi de breaslă.

De aceeași căldură primire din partea publicului și a specialiștilor s-a bucurat acest spectacol și în deplasarea făcută cu prilejul „Zilelor Culturii Bucureștului” de la Bonn (Germania).

Toate cele trei participări la viața teatrală europeană au fost onorate la spectacole de ambasadorii României în țările respective și de membri ai ambasadiei, care au avut cuvinte de laudă și i-au înconjurat cu multă simpatie pe cei doi protagoniști.

Succesele obținute cu acest spectacol - istoria unei cântărețe de cabaret care se autoexilează din Viena ocupată de naziști - se înscriu ca o invitație pentru cei care, din diverse motive, nu l-au văzut încă la București.

J.V.

LITERATURĂ

limbaj și vrajă melodică” Camil Baltazar a știut mereu, în anii tinereții sale fertile, să se bucure, cum a și declarat, de bogățiile sigure și vaste ale limbii române. Într-o poezie citabilă, Testament sau cântec de moarte, din placheta Întoarcerea poetului la unele sale, leagă izbutilurile lui de „cântecul de doină”, de marile lui disponibilități.

Poetul care a debutat, la vârsta de 21 de ani, cu volumul Vecernii (1923) a evoluat când în tonuri mai șterse, când mai expresive. Din toate cărțile sale, BIBLICE se sprijină cred, pe ipoteza unei consonanțe durabile cu arta versului.

HENRI ZALIS

* București, Col. Luceafărul, 1926.
* E.Lovinescu, Istoria literaturii române contemporane. București, Editura „Minerva”, 1973, p.657-663.

Studiul Istoriei Evreilor din România, de pe lângă Federația Comunităților Evreiești, care pregătește în prezent noi studii, printre care volumul al doilea al colecției „Evreii din România între anii 1940-1944”, intitulat: „Formele prigoanei”.

Un loc central în standul Editurii HASEFER îl ocupă cărțile regretatului Șef Rabin dr. Moses Rosen. Printre acestea se remarcă volumul de „Eseuri biblice”, o carte de meditații pe marile teme ale învățaturii iudaice, precum și „Primejii, Încercări, Miracole”, memorii ale acestei personalități implicate atât în viața evreiască și politică din România, cât și în mari evenimente internaționale din perioada 1948-1990.

Pentru vizitatorii Târgului de carte, întâlnirea cu lucrările Editurii HASEFER a constituit o surpriză, mulți dintre ei fiind pentru prima oară în mână lucrări de asemenea factură. De asemenea, trebuie salutat sprijinul Editurii HASEFER din Craiova, care a susținut prezența Editurii HASEFER printre participanții la această manifestare de referință.

Prof. ALBERT ZIMBLER
Ing. SORIN SINGER
Craiova

MUZICIENII DÂMBOVÎTEI

Centrul de studii al Federației pregătește o expoziție a unor plasticieni evrei care au trăit în România, dorind cu acest prilej să publice și un mai vechi volum elaborat de Radu Negreanu și Octavian Lazăr Cosma, sub titlul: **Muzicienii evrei în viața artistică bucureșteană**. Doamna Paula Litman m-a rugat să răfoiesc studiul în vederea pregătirii pentru tipar.

El izbândește, pentru prima oară în istoria literaturii muzicale românești, o trecere în revistă a contribuțiilor unor muzicieni evrei la dezvoltarea componisticii, artei interpretative, pedagogiei și muzicologiei naționale. Deși nu intră în detalii analitice, studiul reușește ca, dincolo de o însumare de nume, să realizeze o ierarhizare ce denotă, înainte de toate, spiritul axiologic atât de specific unuia dintre semnatari - profesorul Octavian Lazăr Cosma, autorul celei mai cuprinzătoare și sistematice istorii a muzicii românești, realizată în ultimii ani în volumele cunoscutului Hronic.

Subliniind elemente biografice fundamentale, stabilind valorile, sistematizând contribuțiile, rândurile celor doi cercetători încearcă să propună câteva judecăți de valoare cu formulări de interes, de mare actualitate, de indubitabilă valoare științifică, cu privire la atitudinea intelectualilor evrei pe parcursul ultimelor două secole.

Am citit lucrarea pe nerăsuflăte, aflând numele unor evrei ce au scris pagini hotărâtoare ale muzicii naționale. Ehrich (1822 - 1899), care a publicat la Viena o colecție intitulată **Airs nationaux roumains**, Franchetti, profesor la Sf. Sava, conducător al unei trupe

de operă ce a prezentat **Bal mascat și Aida** la puțin timp după premierele lor mondiale, activitatea a zeci de compozitori, de la M. Cohen-Lănanariu, Th. Fuchs, A.L. Ivela, S. Golestan, Filip Lazăr, M. Mihalovici, L. Klepper, A. Mendelsohn, L. Feldman, la A. Vieru, H. Jerea, M. Marbé, M. Constant, D. Bughici, S. Natra, V. Timiș, E. Roman, H. Mălineanu, E. Deda, A. Giroveanu, Cl. Negulescu, M. Ciobanu, Al. Mandy, M. Badian, remarcabilele contribuții a sute de interpreți (de la Carl Flesch, Leon Mendelsohn, George Boskoff, Clara Haskill, Alberto della Pergola la Lidia Cristian, Irina Lăzărescu, Dora Massini, Sergiu Comissiona, Mendi Rodan, Silvia Marcovici, Marius Rintzler), regizori (Hero Lupescu), balerini, muzicologi, critici, impresari, folcloriști (Brauner, Sulișteanu, Carp, Kahane, Cernea).

Zeci de nume răsunătoare găsești în paginile studiului. Lectura textului pune, desigur, probleme importante în legătură cu apartenența la evreitate a unor artiști menționați (unii dintre ei au negat legăturile cu o asemenea spiritualitate, fiind chiar catolici fervenți), după cum este necesară lămurirea unor obârșii pentru unii compozitori în jurul cărora circulă, în diferite medii, un „folclor” insistent

în acest plan (mă gândesc la Paul Constantinescu, în opinia unora fiind al unui ploieștean cu numele de Cohn).

Necesar mi s-ar părea - pentru definitivarea manuscrisului - și un paragraf în care să se sublinieze, în mod deosebit, adâncă colaborare dintre muzicienii evrei și români, faptul că muzicienii evrei s-au dedicat trup și suflet înțelegerii și asimilării spiritualității românești, că au avut un rol hotărâtor - cel puțin cei care au activat în domeniul exegezei și propagandei - la răspândirea valorilor naționale, faptul că purtătorii antisemitismului în domeniul muzical nu au fost decât complexații, mediocrii, proștii incapabili, că manifestările potrivnice nu s-au născut decât din motive politice sau de ranghiună

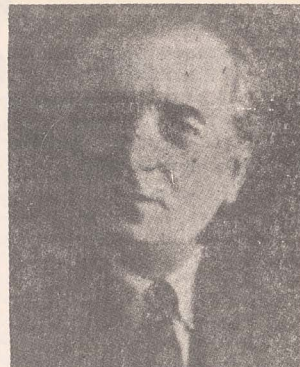
MUZICĂ

personală, iar muzicienii de reală valoare și personalitate, în frunte cu George Enescu, au avut, în general, colaboratori evrei de marcă, pe care i-au sprijinit și protejat în vremuri de teorie.

Fără îndoială, publicarea acestui studiu în limbile română și engleză (într-o ediție care să fie difuzată în S.U.A., Israel, Franța, Germania și în alte țări care au interes pentru înțelegerea contribuțiilor de acest ordin la dezvoltarea țărilor din Europa de est) ar fi cu totul binevenită, constituind o „bază” de la care alți cercetători ar putea porni analiza de amplitudine sau chiar

■ Avram Levy Ivela

■ Stan Golestan

elaborarea unor volume de 500 - 600 de pagini, cu toate amănuntele necesare.

Studiul ar putea depăși, de asemenea, perimetrul Bucureștiului, surprinzând întreaga țară, punctând, înainte de toate, contribuțiile evreilor clujeni (de la Eisicovici la Junger și mulți alți creatori de frunte - și mulțimea interpretilor care au de multe ori nume maghiarizate), ieșeni (de la Micheru, prietenul lui Eminescu, la Iosef Segal, un violonist care, în deceniile de la înfrunțarea ultimelor două veacuri, i-a uimit prin arta sa pe marii instrumentiști ai arcușului care au trecut prin Iași - fiind, de altfel, cel mai apropiat colaborator al lui Goldfaden -, de la vechi filarmoniști, la un solist de talia lui Silviu Ingrea), contribuțiile evreilor la viața muzicală a unor orașe ca Timișoara, Arad,

Botoșani, Tg.-Mureș, Bacău. Desigur, o asemenea completare este dificilă, dar rămâne absolut necesar de a fi întreprinsă în prezent, când mai există istoriografi, martori care ar putea fi „exploatați” din acest punct de vedere. (Pentru Iași, mă gândesc la prof. Pascu sau la publicistul I. Kara).

În sfârșit, aș sublinia faptul că volumul semnat de Radu Negreanu și Octavian Lazăr Cosma poate fi un prim pas spre elaborarea unui ciclu de monografii sub genericul „Contribuții la cultura română”, dedicate nu numai muzicienilor, ci și scriitorilor, de la Sebastian la Baranga, lingviștilor, de la Tikin la Graur, pictorilor, de la Rosenthal la Iancu, criticilor literari, de la Gherea la Ornea, oamenilor de știință, arhitecților etc.

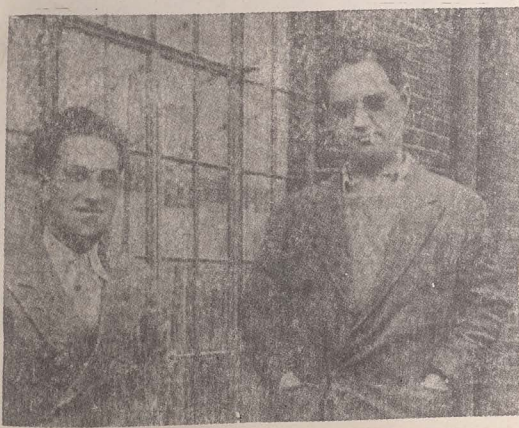
IOSIF SAVA

GEORGE GERSHWIN

La New York a apărut albumul **THE GLORY OF GERSHWIN**, sub îngrijirea editorului George Martin. Melodiile lui Gershwin, cântate odinioară de mari celebrități, renasc și zvâcnesc acum în inimile și în vibrațiile emoționale ale celor mai prețuiți interpreți contemporani din întreaga lume. Acest album este o reușită de vis, după aprecierile specialiștilor, în sumar figurând și celebra melodie „Oh, kay!”, pe care au intonat-o, de-a lungul timpului, cântăreți, pianiști și saxofoniști iluștri.

■ George Gershwin la pian

■ Gershwin-ii: compozitorul George și textierul Ira

Al Jolson, Fred Astaire, Bing Crosby, Judy Garland, Ella Fitzgerald, Frank Sinatra și mulți alți interpreți au cântat, au realizat interpretări instrumentale și au dansat după una sau alta din cele peste șapte sute de melodii pe care le-au scris frații Gershwin pentru teatru, cinema sau discuri. Elton John declară: „Mă consider un creator de melodii și gândesc că Gershwin este unul dintre cei mai mari compozitori din câți au existat”.

Cine este însă Gershwin? Ce au semnificat frații George și Ira Gershwin pentru muzica acestui secol?

Ira, în 1895 și George, doi ani mai târziu, s-au născut la New York și erau cei doi copii mai mari dintre cei patru pe care i-a avut perechea de emigranți evrei-ruși Rose și Moritz Gerszkovici. Mama dorea pentru copiii ei o educație deosebită. În locuința lor din Manhattan, vocea lui Caruso răsună întruna. George, în copilărie și adolescență, era un neastâmpărat; în schimb, Ira citea romane, scria poeme sau exersa pe pianul recent cumpărat. Într-o zi, Ira privește uimit, necrezând ceea ce vede. George, așezat la pian, cânta o melodie a momentului. „Nu știam că fratele meu știa să cânte și am aflat că, în ciuda ștrengărilor pe care le făcea cu copiii din cartier, avusese timp să exerseze la pian la un prieten al său din Sevent Street”, scria Ira ani mai târziu. Este adevărat că în urmă cu doi ani, în 1908, George avusese cu un coleg de clasă, viitorul virtuoz al viorii, Max Rosen, o convorbire animată care îi deschisese orizontul spre microbul muzicii. Rose, mama lor, nu a stat prea mult pe gânduri și astfel, adolescenților nu le-au lipsit lecțiile particulare de pian sau de armonie și nici cursurile academice corespunzătoare. Fusese începutul unei duble povești: George, muzică;

Ira, versurile.

Tânărul George Gershwin a reușit să combine formația sa clasică cu muzica negrilor și, încetul cu încetul, s-a ocupat cu spectacolele de musical până ce cântecele sale căpătără o adevărată recunoaștere printre cântăreții epocii, Sophie Tucker sau Al Jolson, și, mai ales, Paul Whiteman, „regele Jazz”-ului. Ira și George compun primul lor musical „Lady be good”, al cărui protagonist a fost Fred Astaire. Cunoscutul pianist Larry Adler afirmă: „George a combinat toate stilurile. Nu a compus numai muzică de consum de succes, ci a scris și concerte de pian (la fel cum a făcut un Schubert), ca: „Un american la Paris”, „Rhapsody in Blue” și singura operă americană tradusă, ceea ce înseamnă că a pătruns și în alte țări. Eu am auzit această operă, „Porgy and Bess”, la SCALA din Milano și, la final, publicul a ovionat timp de 17 minute, ceea ce la italieni înseamnă un adevărat omagiu. Și la Paris s-a întâmplat același lucru. Comparat cu Rodgers și Hart, Cole Porter sau oricare alt compozitor american, George Gershwin este de pe o altă planetă. Într-adevăr, universul muzical deschis de George

Gershwin a conciliat genuri diferite și surse folclorice americane deosebite, nu numai cele evreiești și slave, care i-au fost insuflete de părinți, ci și sonorități latino-americane. Influența operetei napolitane se observă nu doar la un singur libret și nu este greșit să gândim că George a admirat și partiturile spaniole ale lui Albéniz și Granados.

La noi în țară, cel mai bun cunoscător și interpret al muzicii lui Gershwin este prietenul nostru drag, compozitorul și pianistul Dan Mizrahi.

George Gershwin a murit de o tumoră cerebrală la vârsta de 38 de ani, când se afla în culmea gloriei. Fratele lui, Ira, a supraviețuit până în august 1983.

Cântecele lui Gershwin - spune muzicologul spaniol Santiago Alcanda, de unde am extras notele de față - sunt atât de solide, încât rezistă, sfidează trecerea timpului, permit interpretarea lor într-un fel sau în altul și cântecul în sine, structura lui, este ceea ce rezistă și nu aranjamentele”.

Este cert că în aceasta constă gloria lui Gershwin.

EZRA ALHASID

„Episoade și viziuni - Ludovic Feldman”

În Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România a văzut lumina tiparului volumul „Episoade și viziuni - Ludovic Feldman”, de Dan Dediu, o încercare de a reface, traseul unei vieți [sau, mai corect spus, de a schița] o biografie - de fapt o tălmăcire a unei vieți - ... Întru restituirea faptică și documentară...”.

Numeroase aprecieri completează datele despre viața și activitatea sa de început ca maestrul al arcușului, precum și activitatea compozitică a acestui „cavaler al creației”, apreciat nu numai pentru lucrările simfonice și camerale, dar și pentru gradul de virtuozitate, pentru

expresia poetic-muzicală. El a fost deschis, în aceeași măsură, folclorului, tradiției, dar și înnoirii.

Amintim și faptul că „una din lucrările sale - „In memoriam” (1966) - a fost inspirată de „Jurnalul Annei Frank”. Într-o scrisoare a Fundației „Anne Frank”, trimisă compozitorului, se sublinia că lucrarea „este de o calitate sublimă”, ea dezvăluind „suferințele și neliniștile, dar, în aceeași măsură, speranța și forța spirituală...”.

Încheiem această semnalare convingși fiind că va incita la o lectură aprofundată.

Ev. F.

RADU LECCA și salvarea evreilor din România

„O persoană care putea fi ușor cumpărată și care nu s-a dat în lături de la folosirea nici unui mijloc pentru ca idealul antievreesc al național-socialismului german să fie introdus pe solul românesc”. (ALFRED ROSENBERG)

Așa a fost caracterizat de ideologul și teoreticianul rasismului german acele Radu Lecca devenit, în octombrie 1941, Împuternicitul guvernului antonescian pentru reglementarea problemei evreiești din România. Personaj care, după un răstimp de două decenii petrecute în pușcărie în urma unei condamnări la moarte, în procesul criminalilor de război din prim-ăvara anului 1946, comutată în închisoare pe viață, a elaborat, la solicitarea Securității, o declarație (probabil în 1963), circa 300 de pagini dactilo, în care se autojustifică retroactiv în fața istoriei, evaluând activitatea sa în favoarea național-socialismului german și a regimului antonescian, ca o activitate de salvare a României în general și a evreilor din România în special.

Textul respectiv, descoperit, chipurile, în Arhivele Statului din București (în realitate însă în Arhiva S.R.I., vezi recenziia domnului Z. Ornea în „România literară” nr. 30 a.c.), a apărut recent sub formă de carte în editura „Roza Vânturilor”, cu titlul: „Eu i-am salvat pe evreii din România”.

Ceeace intrigă în această carte și derutează pe cei neavizați este că acțiunile care se înscriu în scenariul discriminării și persecutării populației evreiești din România, în fazele pregătirii „soluției finale”, fie că sunt trecute sub tăcere, fie că sunt prezentate, cu o desăvârșită inocență, ca fiind acțiuni de salvare a evreilor.

Astfel, R.L., care avea ca principală misiune din partea regimului antonescian să aplice, fără scrupule, politica de spoliere, de stoarcere de bani a populației evreiești, își argumentează această activitate ca fiind necesară pentru a-i mitui pe Mihai Antonescu, pe doamna Maria Antonescu și, nu în ultimul rând, pe cei de la Ambasada germană, reușind astfel, să schimbe cursul istoriei, făcând ca, dintre toate țările ocupate de hitleriști, singură România să nu execute directivele date de Himmler în problema evreiască.

Întru susținerea celor de mai sus R.L., despre care, de altfel, Șef Rabinul cultului mozaic din epoca respectivă, dr. Alexandru Șafran, scrie în memoriile sale că a fost un mitoman, inventează o istorie neconfirmată de nici un izvor arhivist, cum că în anii 1943-1944, el, R.L., sfidând toate riscurile, a plecat la Berlin să-l convingă pe H. Himmler să amâne cu șase luni deportarea evreilor, căci mareșalul Ion Antonescu și Mihai Antonescu, atunci când și-au dat consimțământul la deportarea evreilor, nu cunoșteau rolul important jucat de aceștia în economia românească; Himmler s-a dovedit a fi extrem de receptiv și, într-o convorbire fulger, de câteva minute, s-a lăsat convins de Lecca și a contramandat trunerile care trebuiau să vină în România pentru a transporta în lagărele morții 200.000 de evrei.

Conform documentelor cunoscute până în momentul de față, Radu Lecca nu numai că nu s-a împotrivit „soluției finale”, dar a elaborat planuri de deportare, a fost în Germania în problema deportării evreilor nu în 1943-1944, ci în 1942; nu a plecat cu misiunea de a obține amânarea deportării, ci a plecat cu misiunea pregătirii acestei acțiuni; nu numai

că nu a fost primit de H. Himmler, ci a ajuns doar la Ministerul de Externe, unde l-a primit un funcționar de rang inferior, întrucât în cercurile înalte venirea lui a fost considerată inutilă din moment ce mareșalul Ion Antonescu și Mihai Antonescu și-au dat consimțământul pentru organizarea deportării.

Că deportarea totuși nu a avut loc, acest fapt nu i se datorează lui Radu Lecca, ci, așa după cum conchide istoricul israelian Th. Lavy, supraviețuirea evreilor din România este rezultatul unor factori care au acționat pe planuri diferite: pe plan internațional destinul evreilor a fost influențat de mersul războiului, de numeroase intervenții diplomatice și nu în ultimă instanță de tensiunile care au intervenit, la un moment dat, între România și Germania.

Pe de altă parte, supraviețuirea evreilor se datorează și situației interne, intervențiilor Curții Regale și ale unor personalități marcante ale vieții politice românești. Și nu în ultimul rând - conchide istoricul evreu - vin în considerație eforturile organizațiilor evreiești, ale cercurilor sioniste? (sublinierea noastră).

În expunerea sa, Radu Lecca nu numai că nu face nici o referire la toate aceste evenimente, dar deținează și denunță întreaga democrație românească, făcând-o criminală și trădătoare, iar pe liderii evreimii din România îi declară escroci și indiferenți față de suferințele evreimii sărace.

Așadar, asistăm la o nouă apariție editorială, de ocultare a istoriei Holocaustului în România, în care

un Radu Lecca, adept al antisemitismului rasial, instrument al politicii de discriminare rasială a regimului antonescian, informator al ambasadelor germane la București, este dat drept salvator al evreilor din România.

Nu negăm un adevăr ce nu poate fi negat, că majoritatea populației evreiești din Vechiul Regat și sudul Transilvaniei a supraviețuit Holocaustului, nu negăm că Radu Lecca, în funcția pe care a avut-o, putea, probabil, să facă mai mult rău decât a făcut, dar ne întrebăm: cui folosește transformarea unui personaj cu o carieră dubioasă într-un erou național, transformarea unei declarații date Securității, dintr-un document care abia trebuie explicat, într-o măturie autentică care explică evenimentele?

În cele ce urmează ne propunem să redăm câteva din documentele de epocă, elaborate sau semnate în diverse împrejurări de Radu Lecca și care vin să lămurească cititorii curaș acționat „eroul” nostru în favoarea salvării etniei evreiești.

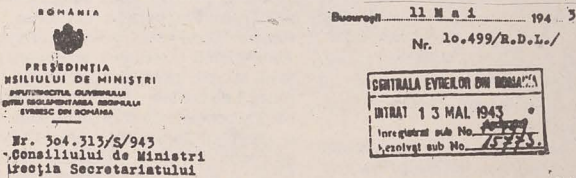
LYA BENJAMIN

Radu Lecca, Eu i-am salvat pe evreii din România. Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Alexandru V. Diță. Cu o prefață de Dan Zamfirescu. Editura „Roza Vânturilor”, București, 1994.

Theodor Lavy, Romanian Jewry in World War II. Fight for Survival. Jerusalem, 1965, p.1.

Vezi și recenziia din revista „Societate și Cultură. Noua alternativă”, nr.5/1994.

Pentru documente, vezi J. Anceț, Documents Concerning the Fate of Romanian Jewry During the Holocaust, vol. IV.

CENTRALA EVREILOR DIN ROMANIA
D-lui Președinte Dr. N. Gincold

Vă rog să luați cunoștință că Guvernul luând în considerare faptul că, în timp ce soldații români se jefesc pe front, populația evreiască în marea ei majoritate continuă să se bucure de libertatea de a face comerț și de a trăi la adăpost de primețiile războiului, a hotărât ca această populație să contribuie la nevoile financiare ale țării cu suma de patru miliarde lei.

Din această sumă două miliarde reprezintă contribuția pe anul 1942 iar două miliarde, contribuția pe anul 1943. Contribuția de două miliarde pe anul 1942 va fi plătită până la 12 Iunie a.c. iar restul de două miliarde, pe anul 1943 va fi plătit până la 12 August a.c.

Vă rog să luați cunoștință că Guvernul a hotărât ca evreii recalitrânți la plata impunerii stabilite de comisiunile care vor fi instituite de noi, să fie sancționați cu deportarea în Transnistria urmând ca averile lor să fie lichidate în folosul Statului.

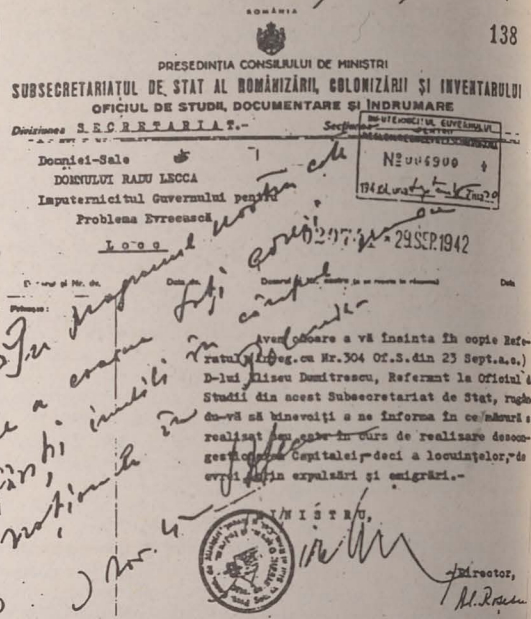
Îmi veți raporta de urgență asupra modului de realizare a celor de mai sus, ținând seama de termenele stabilite.

Ținem să vă atragem atențiunea asupra răspunsurilor pe care o are conducerea abetei evreiești precum și membrii comisiunilor lor instituționale executarea întocmai a hotărârilor de mai sus a guvernului.

ÎMPUTERNICITUL GUVERNULUI PENTRU
REGLEMENTAREA REGIMULUI EVREILOR
DIN ROMANIA

Radu D. Lecca

Una dintre cele mai drastice măsuri de spoliere a populației evreiești a fost comunicată de Radu Lecca, într-un limbaj de insulte și amenințări

Din rezoluția pusă de Radu Lecca: „În programul nostru este de a evacua toți evreii inutili în câmpul muncii în POLONIA” (subl. noastră); se vede clar cum vedea acesta „salvarea evreilor”, deci... deportarea la Auschwitz

3 Iulie 2
2488/R.D.L.

28

SFANTA PATRIARHIA ROMANA

La adresa Dvs. nr. 7970/942, prin care înaintați un memoriu în care se solicită ca evreii oreșteni să nu fie recensați de către Centrala Evreilor din România, am onoare a vă aduce la cunoștință că această cerere nu a putut fi aprobată, deoarece recensământul populației evreiești se efectuează din punct de vedere rasial și nu religios.

Vi se restituie anexele dela corespondența Dvs.
ÎMPUTERNICITUL GUVERNULUI PENTRU
REGLEMENTAREA REGIMULUI EVREESC
DIN ROMANIA.

Radu Lecca

Un răspuns dat de Radu Lecca, din care rezultă caracterul rasist al recensământului de sânge evreiesc, efectuat în vederea pregătirii deportării evreilor (Iulie 1942)

DECESE

În cimitirele Comunității Evreilor din București au fost înmormântați, în luna octombrie 1994, următorii:

Sugar Paul (72 de ani), str. Frumoasă nr.52; Roman Janetta (80), Calea Victoriei nr.91-93; Grumberg Basile (86), str. Ion Ghica nr.1; Pascal Misviliu (89), Drumul Taberei nr.57; Chis Erszabet (82), str. Simon Bolivar nr.5; Sarf Heinrich (75), str. Barajul Cuculei nr.3; Goldstein Paulina (90), str. Vatra Dornei nr.3; Marcus Manole (68), str. F.Chopin nr.2; Saraga Ghitta (87), Căminul „Martin Băluș”; Nachmias Roza (87), str. Mașina de Pâine nr.43; Apostol Ada (65), str. Drobeta nr.7; Leibovici Mauriciu (80), Șos.Pantelimon nr.312; Rosenblut Betti (91), str. Ghimpați nr.23; Beer Edi (68), str. Camil Ressu nr.74; Cearnas Betty (66), str. Radu Cristian nr.21; Solomon Mihail (76), Piața Amzei nr.10-22; Horenstein Marcu (90), str. Galați nr.46; Jukovski Aizic (83), str. Baba Novac nr.22; Isăceanu Artur Avram (85), str. Eremia Grigorescu nr.9; Kaufman Elisabeta (74), str. Andrei Mureșanu nr.1; Solomon Bella (89), str. Județului nr.9; Simon Rozalia (86), Bdul Banu Manta nr.12.

Rodica Ielovici-fică, Lucian Hirsch-fiu, Alice-noră, Aurel-ginere, Karin și Sebastian-nepoți, Clara și Lică Umă-cuscri anunați, cu adâncă durere, încetarea din viață, la 16 octombrie 1994, a scumpei lor JENNY HIRSCH, din Botoșani. Nu o vom uita niciodată!

Coca - soție, Iuliana - fiică, Laurențiu - ginere, Daniel și Liliana-nepoți anunați, cu nemărginită durere, încetarea din viață a iubitului și neprețuitului lor soț, tată și bunic ISAC MEHLER, veteran de război, secretarul Comunității Evreilor din Vatra Dornei. Nu te vom uita niciodată!

Enoriașii Comunității Evreilor din Vatra Dornei anunați, cu profundă durere, încetarea din viață, la data de 12 Heșvan (17 oct.1994) a celui care a fost secretarul Comunității Evreilor din Vatra Dornei, MEHLER ISAC. Îi vom păstra veșnică amintire.

■Delegația „Joint“-ului și conducerea F.C.E. la Templul Coral

„Suntem mândri de a fi partenerii Dvs.“ Vizita delegației „JOINT“-ului

Urmare din p. 1

groapa comună a miilor de evrei nevinovați, ucși în numele urii în timpul pogromului fascist din 1941.

La București, Suceava și Iași, corurile noastre de Talmud Tora și „Șira Vezimra“ (dirijor Izu Gott), formația vocal-instrumentală „Menora“ (conducerea muzicală Gerry Podgoreanu), ca și corul de copii din Suceava (dirijor Zetta Wagner, au prezentat reușite programe cu cântece tradiționale și israeliene, dovedind că tineretul nostru își însușește învățătura primită și se integrează în viața noastră comunitară.

La încheierea vizitei în comunitățile noastre, delegația „Joint“-ului s-a întâlnit cu conducerea F.C.E. în lipsa președintelui Federației, dl acad. N. Cajal, plecat între timp într-o importantă delegație oficială de stat peste hotare, dl ing. Theodor Blumenfeld, secretar general al F.C.E.,

i-a salutată pe oaspeți într-o ședință de informare asupra rezultatelor vizitei.

În numele delegației, dl Jonathan Kolker a exprimat sentimente de recunoștință pentru înaltul nivel al activităților desfășurate de comunitățile evreiești din România.

În numele conducerii Federației Comunităților Evreiești din România, a rostit un cuvânt de

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA F.C.E.

răspuns dl ing. Theodor Blumenfeld, secretarul general al F.C.E., care a exprimat aprecierea și recunoștința populației evreiești din această țară față de ajutorul primit și de întreaga operă de însemnătate umanitară a Organizației „Joint“.

Publicăm în cele ce urmează textul integral al celor două cuvântări.

Cuvântul dlui JONATHAN KOLKER

În acest scurt interval de trei zile cât am stat în România, am văzut foarte multe lucruri interesante. În S.U.A., auzisem vorbindu-se foarte mult despre această comunitate a evreilor din România. Dar oricât am fi auzit, nu ar fi fost suficient dacă nu am fi venit aici să constatăm cu ochii noștri toate realizările Dvs. Am putut aprecia astfel marile eforturi pe care le-ați depus.

Am vizitat Muzeul de Istorie a Evreilor din România; de asemenea, am vizitat Muzeul Holocaustului din România. Am călătorit la Iași, unde am fost și la Cimitirul martirilor evrei, în acest oraș este concentrată multă cultură din istoria evreilor. Am văzut și mormintele erorilor evrei care au luptat în primul război mondial. De asemenea, mormintele martirilor din pogromul din 1941. Am simțit durerea pe care, sigur, Dvs. ați simțit-o și o simțiți și acum.

Am făcut câteva vizite la unii dintre asistații pe care Dvs., conducerea Comunității, îi sprijiniți. Am făcut aceste vizite la domiciliul lor și am putut constata, cu această ocazie, cât sunt de feniți și recunoscători pentru grija pe care le-o acordăți.

Am asistat la felul în care se distribuie mesele, dându-ne în felul acesta seama ce reprezintă aceste mese pentru oamenii care beneficiază de ele, fără a mai menționa și contactul direct pe care aceștia îl au astfel cu comunitatea.

La București, am vizitat ambele cămine, putând constata cu această ocazie cât sunt de mulțumiți internații. Am stat de vorbă cu foarte mulți dintre ei și am simțit dragostea lor pentru

ceea ce face Comunitatea. În toate vizitele noastre, ne-am convins de calitatea muncii conducerii Comunității Dvs. Programele frumoase reprezintă rezultatul grijii pe care Dvs., toți cei prezenți în această sală, o purtați față de acești oameni.

Cu ochii noștri ne-am putut da seama ce conducere bună reprezentați și vreau să vă mulțumesc pentru grija permanentă pe care o manifestați față de comunitățile evreiești din România.

Ați reușit să mențineți o calitate înaltă a vieții evreiești de aici și aceasta se datorește, desigur, muncii pe care o desfășurați.

Vorbind în numele „Joint“-ului, suntem mândri să fim partenerii Dvs. și să ne îndeplinim rolul în munca noastră, alături de Dvs.; repet, am făcut bine că am venit în România, spre a ne da seama de eforturile pe care le depuneți.

După cum puteți vedea, noi reprezentăm generația mai tânără din conducerea „Joint“-ului și este foarte important să fim alături de Dvs. în aceste zile. Noi, această generație tânără, vom continua munca „Joint“-ului.

Așteptăm cu nerăbdare să mai venim, chiar de mai multe ori, să lucrăm cu Dvs., să menținem această comunitate, care este atât de importantă pentru evreimea din toată lumea.

Ținem să vă mulțumim și pentru ospitalitate; ați făcut să ne simțim foarte bine și, prin aceasta, ați reușit să ne determinați să ne simțim o parte directă din Comunitatea Dvs.

Vă mulțumim.

Cuvântul dlui ing. THEODOR BLUMENFELD

De fiecare dată când vine o delegație a „Joint“-ului la noi, în România, noi suntem în stare să arătăm și să spunem tot ceea ce înseamnă „Joint“-ul pentru evreii din această țară. Începând cu copiii și terminând cu bătrânii de care „Joint“-ul are grijă prin noi și cu noi. Toți cei care suntem aici, în România, am simțit în viața noastră ororile războiului, ororile pogromului. Dvs. ați fost la Iași și v-ați putut da seama ce a însemnat pogromul din acest oraș, unde au murit 12 000 de oameni. Ei sunt din Iași și am trăit zilele pogromului, mi-am pierdut rudele. Așa încât evreimea americană și cea din Israel au fost pentru noi, tot timpul, prezente.

Războiul a trecut, dar noi, supraviețuitorii, am rămas cu amintirile. Marea majoritate a evreilor din România, aproximativ 400 000 de oameni, au plecat în Israel. Viața noastră de aici, pe care ați putut-o cunoaște, atât cât a

fost posibil în numai trei zile, există. Avem o viață evreiască și pentru tineri și pentru bătrâni. Vă rugăm să aveți grijă de comunitatea de aici. Ați vorbit despre tineret; acesta va duce mai departe munca depusă aici. Tot ceea ce ați constat s-a datorat prezenței și muncii neobosite a veneratului nostru Șef Rabin dr. Moses Rosen, care zi de zi s-a ocupat de bunul mers al acestei comunități și căruia îi păstrăm o amintire neștersă.

Am dorim succese în munca pe care o depuneți la „Joint“. Dorim același lucru și colegilor Dvs. care nu sunt prezenți aici. Îndepliniți o muncă extraordinară, greu de apreciat în cuvinte.

Vă dorim tuturor multă sănătate și multe succese în muncă, rugându-vă să transmiteți fraților noștri salutările și gândurile noastre bune.

Vizita delegației Ministerului de Interne al Israelului

La 31 octombrie a.c., o delegație a Ministerului de Interne israelian, condusă de dr. Amiram Kalagi, director general, și formată, din dnii Itzak Agasi, director general adjunct, Rami Șvo, director în cadrul ministerului, Menahem Ariav, primarul orașului Natzereth Ilit, dna Tonia Halpern, director general MTIL, dl Avi Așman, director proiect MTJL, au fost oaspeți ai Federației Comunităților Evreiești din România.

La întrevvedere cu liderii ai obștii noastre, care a avut loc la sediul instituției de la Templul Coral din Capitală, au participat dnii ing. Theodor Blumenfeld, secretar general al F.C.E., av. Sorin Iulian, secretar general adjunct și ing. Osy Lazăr, vicepreședinte al Comunității Evreilor, din București.

Impresionat de Monumentul dedicat victimelor Holocaustului din România aflat la intrarea Templului, dl Amiram Kalagi, conducătorul delegației, a subliniat importanța pe care Statul Israel o acordă contribuției evreilor din România la dezvoltarea Țării Sfinte și a apreciat mult activitatea comunitară, pe diverse planuri, desfășurată sub egida Federației. D-sa a acordat valențe noi sărbătorii de Hanuca, ce va avea loc curând, corelând-o - prin semnificațiile ei pe plan istoric și filozofic iudaic, acela de simbol al luminii, aliat al

regretatului Șef Rabin dr. Moses Rosen și a urât succese în continuare celor ce veghează la bunul-mers al obștii noastre.

În alocuțiunea D-sale, ing. Theodor Blumenfeld a făcut o succintă trecere în revistă a realizărilor Federației pe plan educațional, al asistenței sociale, al vieții religioase, relevând faptul că puternica mișcare de Alia din România în perioada postbelică este rodul educației primite de tineret în cadrul cursurilor de Talmud Tora funcționând regulat în comunitățile noastre.

Pomind de la interviul acordat de acad. Nicolae Cajal revistei „Viața Noastră“ din Israel, în care D-sa făcea necesara disociere între noțiunea de bătrânețe și cea de senilitate, dl av. Iulian Sorin a subliniat capacitatea celor vârstnici manifestată nu doar în direcția asigurării unei vieți evreiești normale, ci și în aceea a cultivării tineretului în spirit iudaic, acțiune realizată printr-o bună colaborare cu filiala din România a Sohnut-ului.

Referindu-se la activitatea Comunității Evreilor din București, dl ing. Osy Lazăr a subliniat eforturile făcute de obștea bucureșteană pentru păstrarea moștenirii spirituale a regretatului Șef Rabin dr. Moses Rosen, în direcția vieții de cult și cultură iudaice, a continuării mișcării de Alia a tineretului.

D-sa a condamnat atacurile teroriste de la Buenos Aires și Tel-Aviv, care au evidențiat însă solidaritatea oamenilor de bună credință, indiferent de naționalitate și religie, cu poporul evreu, exprimându-și încrederea că, în cele din urmă, pacea va învinge ura, violența.

În încheierea vizitei, dl Amiram Kalagi a înmănat reprezentanților F.C.E. și C.E.B. câteva piese simbolice din Israel.

COLȚUL ASISTATULUI

La Clubul nevăzătorilor

La Restaurantul Ritual din Str. Popa Soare continuă săptămânal activitatea Clubului nevăzătorilor. Cu această ocazie, au loc manifestări artistice susținute de formațiile F.C.E. Astfel, dl Izu Gott, dirijorul formațiilor corale, i-a acompaniat la pian pe Amedeo Gott și Ozana Ninosu, care au cântat melodii în ivrit și în idiș. O încântare pentru asistați a fost micuța israeliană Danna Sonfeld, de 11 ani, din Haifa, care a executat la fluiet diverse melodii israeliene. Surpriza zilei a fost profesorul M. Clarian, care, de această dată, s-a prezentat ca solist vocal, cântând vechi melodii în limba idiș. În finalul programului, dna Sanda Lupescu a citit din poeziile dlui Lucian Măgureanu, membru al clubului.

Dna Magdalena Winkler a citit, de asemenea, poezii și fabule, compoziții proprii.

Dna Lotti Iancu a încântat auditoriul cu lucrări din creația lui Mendelssohn-Bartholdy la pian.

Toate aceste întâlniri se desfășoară într-o atmosferă plăcută și intimă, fiecare participant exprimându-și dorința de a reveni.

■Două asistate, doamnele Henriette Jacobsohn și Anca Dobrescu, discutate în cadrul întâlnirilor de la Clubul nevăzătorilor

HANUCA LA TEMPLUL CORAL

În ziua de 27 noiembrie a.c., ora 17⁰⁰, la Templul Coral se va sărbători HANUCA. Va vorbi acad. prof. dr. N. Cajal, președintele F.C.E. Va urma un program artistic susținut de corul de copii „Talmud Tora“ și corul de tineret „Șira Vezimra“, dirijor - Izu Gott.

CONVOACARE

Se convoacă membrii ASOCIAȚIEI EVREILOR VICTIME ALE HOLOCAUSTULUI din municipiul București, pe data de 22 noiembrie 1994, la ora 10⁰⁰, în sala de conferințe din str. Popa Soare nr. 18, etaj 1, pentru informare și completarea comitetului.

URGENTAȚI ABONAMENTELE

Se aduce la cunoștința cititorilor că înscrierile pentru abonamente pe anul 1995 la REVISTA CULTULUI MOZAIIC se fac până la 20 noiembrie 1994.

Costul unui abonament anual este de 3 450 lei, iar pentru șase luni - 1 800 lei.

Pentru a se primi la timp revista, abonamentul trebuie achitat la sediul F.C.E. din București, str. Sf. Vineri nr. 9, sect. 3, iar pentru provincie, la sediul comunităților respective sau prin mandat postal, pe adresa: F.C.E., cont virement 45.10.7.062, B.C.R., București, sect. 3.

Nume de personalități evreiești date unor specii nou descoperite Omagiu oamenilor de știință și cultură

„Evreuleste pionierul culturii [...] pionierul libertății [...] este simbolul toleranței cetățenești și religioase [...] Evreul este simbolul veșniciei [...]” (LEV TOLSTOI).

Sunt multe feluri de a cinsti și omagia contribuția unor oameni de seamă evrei, personalități științifice și culturale. Este interesant însă faptul că într-o disciplină care s-ar părea (și pentru neinițiați este chiar) aridă, **taxonomia**, dr. Andy Z. Lehrer, cunoscut specialist al Institutului de Cercetări Biologice Iași în studiul faunei dipterologice, cu importanță medicală și agricolă, a României, a atribuit și numeroase nume de personalități evreiești unor specii necunoscute înainte, europene și africane, descoperite și descrise de el². Un original omagiu pentru contribuțiile acestor personalități la cultura și știința românească sau mondială. Fără a intra în amănunte de specialitate, subliniem că acei taxoni constituie „elementele fără de care nici un specialist sau cercetător interesat de fenomenele normale sau patologice ale vieții (medical-umane, veterinare, agricole, acvatice, aeriene etc.) nu ar putea lucra”. Totodată, subliniem că acest pasionat om de știință și-a exprimat prețuirea și față de acele personalități neevreiești care au avut o contribuție importantă la salvarea a zeci de mii de evrei de genocidul nazist.

ȘTIINȚĂ

Aici vom aminti doar specia numită de el **Sarcophaga wallenbergi**, denumire închinată memoriei diplomatului suedez **Raoul Wallenberg**, care, prin activitatea sa curajoasă, a salvat de la moarte, cu riscul vieții sale, un mare număr de evrei.

Această cinstire a celor care, prin activitatea lor, au dat omenirii o lecție de umanitate, stărnind ecouri în toate domeniile, este, de altfel, o veche preocupare a cercetătorului, adept al ideii exprimate de Antoine de Saint Exupéry că oamenii au nevoie de iubire și stimă și că ei „nu există decât prin arborele pe care-l alcătuiesc împreună cu ceilalți”.

Andy Z. Lehrer - membru corespondent al unor societăți de specialitate din țară și străinătate - s-a oprit și la un număr de personalități distincte cu Premiul Nobel, care s-au ilustrat atât în cultură, cât și în științele exacte și în tehnică, demonstrând rolul evreilor în civilizația umanității, personalități ale căror realizări sunt și au fost folosite pentru binele omeniei și pe care le putem numi „binefăcători ai omenirii”. Ne oprim doar asupra denumirilor atribuite unor specii de către dr. Andy Z. Lehrer, punctând motivația cercetătorului.

Sarcophaga baraschi, denumire dedicată marelui intelectual dr. **Iuliu Barasch**, acest spirit enciclopedic care a pus bazele învățământului biologic românesc și care, așa cum remarcă geologul Ion Simionescu, „cât a trăit nu a știut decât să răspândească binele la toți, fără deosebire de nație”. Lui îi datorăm și cel dintâi spital de copii din București (1858). Neuitându-și originea, el a fost printre inițiatorii construirii Templului Coral.

Xiphidiella menuhini, închinată excepționalului muzician **Yehudi Menuhin**, pentru care arta are rolul de a ajuta la buna înțelegere între oameni și popoare, pentru colaborarea lor pașnică, trezind marelui sentiment „că formăm un singur popor”.

Drakensbergiana rayssae, în cinstea prestigioasei cercetătoare **Tscharna Rayss**, care a pus bazele microbiologiei și fitopatologiei românești, alături de marele Traian Săvulescu.

Sarcophaga mouchajosefi, închinată memoriei dr. **Moucha Josef**, unul dintre

marii entomologi cehi, care a studiat un grup de diptere hematofage cu importanță medicală.

Sarcophaga wiesenthalii, onorând

■ RAOUL WALLENBERG

imunologiei, membru activ al Asociației „Lemaan Zion” (Pro Israel) și sprijinitor al Institutului „Nordau”, unul dintre nucleele Universității Ebraice din Ierusalim.

■ Dr. IULIU BARASCH

personalitatea lui **Simon Wiesenthal**, pentru care „supraviețuirea este un privilegiu care obligă” el a luptat din 1945, neconștient, împotriva lipsei de conștiință a epocii, a desfășurat o susținută activitate de depistare a călăilor naziști scăpați nepedeșiți pentru crimele lor, a descoperit numeroși criminali de război, printre care și pe Adolf Eichmann.

Xiphidiella chagalli, închinată pictorului **Marc Chagall**, „omul care s-a statornicit în inima lumii” (Marcel Brion), a cărui artă, îmbinare a realului cu visul, este pătrunsă de un elevat spirit iudaic, de mesajul de umanitate și universalitate.

Blaesoxipha montalcinae, consacrată laureatei Premiului Nobel pentru fiziologie și medicină (1936) **Ritta Levi-Montalcini**.

Zombanella ehrlichii, în cinstea lui **Paul Ehrlich**, medic-cercetător, descoperitorul neosalvarsanului, leacul sifilisului. Laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie și medicină (1908), fondatorul chimioterapiei moderne, precursor în multiple domenii ale

Pterolobomyia einsteiniella, dedicată eminentului fizician **Albert Einstein**, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (1921), creatorul teoriei relativității.

Liosarcophaga jacobii, în onoarea excepționalului genetician și fiziolog **François Jacob**, laureat al Premiului Nobel pentru medicină (1965).

Transvaalomyia erlangeri, în onoarea laureatului Premiului Nobel pentru fiziologie și medicină (1944) **Josef Erlanger**.

Cercetătorul Andy Lehrer a dat și numele unor laureați ai Premiului Nobel pentru pace - conform unuia dintre principiile fundamentale ale filosofiei iudaice pentru care pacea reprezintă cheia de boltă a înșeși existenței omeniești - câtorva specii, printre care:

Heteronychia wieseli, denumire dedicată „profetului modern” **Elie Wiesel**, originar din România, rămas în viață ca să fie martor, laureatul Premiului Nobel pentru pace în 1986.

Nostradamus - „profet” sau om de știință ?

Pe numele său adevărat Michel de Nostredame, Nostradamus a trăit între anii 1503-1566, fiind născut din părinți evrei, botezați în ajunul venirii pe lume a viitorului învățat. Bunicii săi, evreii Jean de Saint-Rémy - medicul și sfetnicul regelui și Pierre - din cartierul Notre-Dame din Saint-Rémy, medicul duceleii de Calabria, i-au dat o bună învățătură și o educație aleasă, pe care le-a păstrat toată viața. În perioada sa de maximă ascensiune, când a ajuns astrologul, medicul, alchimistul și sfetnicul Caterinei de Medicis și al celor trei fiice ei, regi ai Franței, încă i se mai reproșa caracterul evreiesc al gândirii și al acțiunilor sale, de unde se vede că botezul nu e o soluție.

De fapt, care este contribuția lui Nostradamus la progresul epocii și societății în care a trăit? Din păcate, neglijând complet meritele sale în dezvoltarea chimiei, astrologiei și medicinei, literatura - mai veche și mai nouă - pune în evidență numai calitățile sale de „profet”, și asta într-o manieră care creează în jurul lui o atmosferă stranie, de legendă și suspans. De fapt, putem spune că Nostradamus și-a făcut-o cu mâna lui. În perioada sa de maturitate, a scris și publicat o culegere de „profeții” („Centuries”) care, la vremea aceea, a făcut vogă în Franța și aiurea. De atunci începe, de sute de ani, această culegere este interpretată și comparată în fel și chip cu evenimentele reale mai deosebite petrecute în lume, ajungându-se, prin deducție, să se pretindă că Nostradamus a prevăzut prăbușirea

comunismului, destrămarea imperiului sovietic și, chiar, apariția pe scena politică a lumii a liderului Boris Elțin.

Nu discutăm prea mult această chestiune - oprim doar la o întâmplare ce ni se pare semnificativă pentru activitatea științifică a lui Nostradamus. Din biografia sa, scrisă de elevul și colaboratorul său Chavigny, din testamentul savantului și din lucrările sale, rezultă că Nostradamus a cunoscut legile atracției universale, fără de care, scrie el pe drept cuvânt, n-ar fi putut calcula cu precizie evoluția echinoocțiilor. El considera traiectoria planetelor ca eliptică și arăta că suprafețele descrise de planete sunt proporționale cu pătratul timpului întrebuit și cu cubul axelor mari ale elipselor descrise de planete pe cer. Nostradamus a cunoscut deci legile care poartă numele lui Newton și al lui Kepler. Dar cum să cunoști legile descoperite de niște savanți care nici nu se născuseră? (Nostradamus a murit în anul 1566, Newton s-a născut la 1642, iar Kepler în 1571). Exegeții lui Nostradamus s-au grăbit să răspundă că faptul respectiv este o nouă dovadă a forței supranaturale de penetrație în viitor, de care dispunea „profetul”.

Până la urmă, lucrurile s-au lămurit. Au fost găsite documente în care Chavigny afirmă că Nostradamus i-a mărturisit că nu el a descoperit acest nou sistem cosmografic, ci l-a găsit în niște scrieri ebraice străvechi. Alți doi biografi, Moura și Louvet, precizează că scrierile ebraice în cauză au fost luate de romani pradă din Templu la cucerirea

Sarcophaga BARASCH-i
Xiphidiella MENUHIN-i
Pterolobomyia EINSTEIN-iella
Drakensbergiana SACHS-ae
Heteronychia BERGSON-i
etc. etc. etc...

În același spirit iudaic al setei de cultură, cercetătorul a ținut să cinstească și numele unor premiați Nobel pentru literatură.

Drakensbergiana sachsaie, închinată lui **Nelly Sachs**, supraviețuitoare a lagărului de la Auschwitz, care, în 1966, cu ocazia primirii Premiului Nobel pentru literatură, o dată cu Agnon, a mărturisit: „Agnon reprezintă Statul Israel. Eu reprezint tragedia poporului evreu”.

Blaesoxipha gordimeriae, închinată scriitoarei sud-africane **Nadine Gordimer**, luptătoare pentru binele umanității, împotriva discriminării rasiale, onorată cu Premiul Nobel pentru literatură în anul 1991.

Heteronychia bergsonii, în onoarea filosofului **Henri Bergson**, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (1927).

Ne oprim aici, fără însă a epuiza subiectul și cu convingerea că, în activitatea sa științifică, dr. Andy Z. Lehrer va continua opera începută de cinstirea a personalităților științifice și culturale evreiești.

Fiecare dintre aceste denumiri-simbol reprezintă tot atâtea mărturisiri ale Weltanschauung-ului cercetătorului, dovedind și prin aceasta atașamentul la marile valori morale intrinseci, dintotdeauna ale poporului evreu.

Prof. univ. dr. docent
MARCEL SARAGEA

¹Disciplină care studiază grupele de plante și animale, delimitându-le după coordonatele lor morfologice, biochimice, embriologice, histologice, genetice etc.

²Aceste specii au fost descrise în revistele de specialitate, ca, de exemplu: „Bulletin de la Société Entomologique de Mulhouse”; „Bulletin & Annales de la Société Royale Belge d'Entomologie”; „Entomologica” - Bari; „Beiträger zur Entomologie” - Berlin; „Analele științifice ale Universității Al. I. Cuza”, Iași ș. a., din 1977 până în 1994.

Ierusalimului de către armatele lui Titus și aduse apoi de legionarii la Roma, aceasta rezultă din înșeși scrierile lui Nostradamus. Cum au ajuns documentele la cei doi savanți? Este foarte posibil ca Newton și Kepler să fi avut și ei acces la aceste vechi scrieri ebraice, se poate să fi descoperit și folosit chiar calculele lui Nostradamus ori, ceea ce nu este exclus, să fi ajuns la acele legi pe baza propriilor studii. Nu putem omite din discuție nici ziua aceea epocală în care lui Newton, odihnindu-se sub un pom, i-a căzut un măr în cap și, din impactul produs, s-a născut legea gravitației...

Un lucru este cert - Nostradamus a fost și rămâne un eminent om de știință. Istoria vieții lui constituie o importantă mărturie a continuității și valorii aportului evreiesc în domeniul științei.

• MARIN OPRESCU

BENEFICIILE PĂCII CU IORDANIA

S-au schimbat și instrumentele de ratificare

Procesul de pace din Orientul Mijlociu inițiat de guvernul Rabin va avea pe termen lung o influență pozitivă asupra economiei israeliene - subliniază recent publicația „Financial Times”. Pacea și stabilitatea în regiune stimulează investițiile și, de pe acum, Israelul se numără printre țările cu cea mai dinamică economie din lume.

Încheierea tratatului de pace între Israel și Iordania este „o piesă de o importanță enormă în mozaicul economic din Orientul Mijlociu”, a declarat Ehud Kaufman, principalul negociator economic israelian.

La numai două săptămâni după ce Israelul și Iordania au proclamat formal încetarea stării de război, care dura de 46 de ani, ambele țări au făcut public un important program de colaborare economică. În estimarea beneficiilor pe care le vor obține cele două țări trebuie pomit, totuși, de la diferența lor de potențial economic: produsul național brut (P.N.B.) al Israelului este de 70 de miliarde de dolari, în timp ce al Iordaniei este de numai 5 miliarde de dolari anual.

Dintre multiplele domenii ale colaborării preconizate de specialiștii israelieni și iordanieni, enumerăm câteva:

● **În domeniul turismului, în primul rând.**

Deschiderea de pe acum a frontierei dintre Eilat și Aqaba va permite agențiilor de turism promovarea unor excursii în mai multe zone de pe litoralul Mării Roșii.

Israelul și Iordania vor dezvoltă, de asemenea, o asociere turistică împreună cu Egiptul, Turcia și, poate, în viitorul apropiat, cu Siria și Libanul. Anul trecut, Israelul a înregistrat 2 milioane de turiști străini, iar Iordania numai 350 000. Israelul a încasat 2,1 miliarde de dolari din turism, iar Iordania 500 de milioane de dolari. Turismul va fi punctul de pornire și pentru alte proiecte integrate. Au fost făcute publice

planuri pentru crearea unei „Riviere” a Mării Roșii, acoperind o zonă ce include Aqaba, Eilat și Taba în Egipt, precum și organizarea de excursii la Marea Moartă.

Din acest proiect derivă și o importantă schemă de crearea unei rețele de șosele. Se propune construirea a șase șosele cu o lungime totală de 600 km - o investiție de 1,4 miliarde de dolari. Primele două vor lega Egiptul cu Iordania - via Israel - și Ammanul cu porturile israeliene de la Mediterana.

Israelul ar dori, de asemenea, să construiască un terminal pe aeroportul internațional din Aqaba, care are piste pentru zboruri internaționale, incluzând micul său aeroport internațional de la Eilat.

● **În sectorul energetic** beneficii importante vor rezulta din conectarea celor două rețele de transport energetic. Iordania va putea beneficia, de asemenea, de sistemele de comunicații sofisticate ale Israelului și de piața de capital israeliană.

Pe termen scurt, însă, beneficiile vor fi minime, mai ales datorită pietelor interne reduse ale acestor două țări.

● **În domeniul comerțului.**

Sunt foarte puține mărfuri iordanene care interesează practic Israelul, dar specialiștii apreciază că spiritul comercial și flexibilitatea arabilor îi vor face pe iordanieni să se adapteze repede la cerințele pieței israeliene. Și aici există o enormă diferență de nivel între cele două economii; Israelul a importat anul trecut bunuri în valoare de 16 miliarde de dolari, iar Iordania de numai 3,4 miliarde de dolari.

● **În domeniul construcțiilor,** sunt proiectate construirea unor baraje și a unor rezervoare de apă pe râurile Yarmuk și Iordan, precum și a unui bazin de desalinizare a apei. Comunitatea Europeană a anunțat că va suporta jumătate din costul acestor investiții.

Israelul speră să încheie curând

o convenție cu Iordania pentru a folosi marele port comercial de la Aqaba, ceea ce îi va permite o legătură mai bună cu piețele din estul Asiei. Folosirea acestui port va permite, de asemenea, Israelului să desființeze instalațiile sale portuare de la Eilat și să folosească suprafețele de teren astfel eliberate pentru construcția de hoteluri turistice. În același timp, Israelul a garantat Iordaniei concesii preferențiale comerciale în valoare de 30 de milioane de dolari pe an, pentru export în teritoriile de pe malul de vest al Iordanului.

Pe de altă parte, se discută posibilitatea înființării unei bănci regionale israelo-arabe, cu un capital inițial de 10 miliarde de dolari. Sunt prevăzute pentru următorii zece ani 150 de proiecte de investiții în sectorul public și în cel privat, în valoare de 25 de miliarde de dolari.

CECILIA BANC

DIN PRESĂ:

● „Dacă ai să abandonezi Israelul, Dumnezeu nu te va ierta! Căci dorința lui Dumnezeu este ca Israelul, casa biblică a poporului evreu, să dăinuiască”.

Acestea sunt cuvintele ce i-au fost adresate mai de mult de un pastor baptist, mărturisirea Bill Clinton în fața Knessetului, în recenta sa vizită la Ierusalim.

● „... Franța speră că acum se vor produce evoluții similare și cu ceilalți parteneri la tratative”. Se menține nează în comunicatul dat publicității de Ministerul francez de Externe, referindu-se la recentul Tratat de pace între Israel și Iordania.

● „Politica temerară și consecventă a Israelului și Iordaniei întărește caracterul ireversibil al procesului de pace în Orientul Mijlociu și convingerea că acțiunile teroriste și actele de violență nu îl vor frâna”. Din declarația dată publicității de ministrul german de externe, Klaus Kinkel.

● Un acord istoric între primul ministru al Israelului, Yitzhak Rabin și regele Hussein, în prezența președintelui S.U.A., Bill Clinton

● În drum spre aeroport, primul ministru al Statului Israel a avut un „șofer” special în persoana regelui Hussein

VATICAN Ambasadorul Israelului către Papa Ioan Paul al II-lea:

„LA ANUL, LA IERUSALIM!”

După cum se știe, au fost stabilite legături diplomatice între Sfântul Scaun și Israel. În cuvântarea rostită la prezentarea scrisorilor de acreditare, ambasadorul statului evreu, Samuel Hadas, a adresat Papei salutul: „La anul, la Ierusalim!”

Ceea ce a atras atenția deosebită a presei și în special a celei spaniole este faptul că trimisul Țării Sfinte și-a pronunțat discursul, lucru semnificativ, în limba spaniolă.

Fost ambasador în Spania între anii 1980 și 1987, Samuel Hadas a ales, pentru a se adresa Sfântului Părinte, a doua limbă milenară a

sefazarilor, conferind astfel acestui gest un caracter simbolic emoționant. Verbul castilian, la fel ca în alte momente istorice din viața sefazarilor, când marii oameni de cultură ai acestora l-au întrebuințat mai mult de un mileniu și jumătate în contactele lor cu toți pații, trebuind să aprobe drepturile lor, și nu numai să aprobe regatele din Peninsula Iberică, atunci când acestea le cereau sfatul și aportul în desfășurarea relațiilor lor financiare și de stat cu alte popoare, a fost folosit acum, după jumătate de mileniu de la expulzare. Pe această temă se pot

scrie multe comentarii.

Presă de la Madrid, în special marile cotidiene EL PAIS și ABC, subliniază cu mare plăcere și chiar cu mândrie faptul că ambasadorul Hadas a ales această limbă, considerată de ele drept a doua limbă dipomatică mondială după cea engleză și făcând legătură, firesc, cu marele trecut al evreilor în Spania. În plus, gestul acesta al ambasadorului contribuie la întărirea legăturilor, de fapt bune, prietenești, dintre Spania și Israel și chiar dintre țările din America Latină și Israel, care sunt foarte strânse. Deci, un gest binevenit. Ierusalimul a știut să aleagă

pentru acest post un mare diplomat, care, așa cum am spus, și-a dovedit calitățile încă pe când era reprezentantul Israelului în Spania.

În cuvântul rostit la ceremonie, Hadas a afirmat: „Această eră nouă în relațiile dintre Sfântul Scaun și Israel va avea un efect constructiv în procesul de pace în Orientul Mijlociu, pe drumul ireversibil către pace”. În ceea ce-l privește, Papa a reamintit poziția Vaticanului în favoarea păcii în întreaga lume, subliniind sprijinul său pentru evoluția spre pace a Orientului Mijlociu: „Drumul care rămâne de parcurs este lung și anevoios, însă acum nu mai putem spune că este o utopie, încrederea între popoare poate fi instaurată”.

Papa a reînnoit dorința de a vizita Țara Sfântă imediat ce va fi posibil.

E. AL.

UN TEST SIGUR pentru depistarea virusului SIDA

Firma israeliană cu profil de diagnostic medical, „Organics Ltd.” a elaborat un test rapid, simplu și sigur pentru depistarea virusului de SIDA. Testul este cel mai recent rezultat al unei serii elevate, dar simple de procedee de teste elaborate de această firmă tradițională.

În pofida micilor dimensiuni și a aparentei simplități, fiecare instrumentar de test conexează principiile enzim-imunologice cu o tehnologie de ultimă oră.

Toate instrumentele diagnostice ale societății „Organics Ltd.” pot fi mânuite și de persoane fără o vastă instruire și fără folosirea complicatului utilaj de laborator.

Un șir de teste ale recentului procedeu, elaborat de firmă, a putut fi încheiat cu succes; alte echipamente mobile pentru test, care se găsesc pe piață, necesită 40 de minute pentru a cerceta probe individuale.

Breșa reală în noul test SIDA constă totuși în faptul că nu este nevoie de teste de sânge. Este primul test din lume care se bazează doar pe o analiză de spută; în această secreție corporală se găsesc anticorpi împotriva virusului SIDA și nu virusul însuși, așa încât, personalul medical care efectuează testul nu este expus nici unui pericol potențial de contaminare.

CASABLANCA:

Etapă importantă în normalizarea relațiilor cu țările arabe

Urmare din p. 1

ministrului de externe, Shimon Peres, cu liderul O.E.P., Yasser Arafat. Israelul are drept obiectiv depășirea boicotului arab și cimentarea procesului de pace, pe baza legăturilor comerciale.

● Uniunea Europeană a anunțat intenția sa de a crea, până în anul 2010, o zonă economică euro-mediterraneană, în care bunurile, serviciile și capitalul să circule liber.

● În ce privește România, Conferința de la Casablanca vine să confirme ponderea importantă pe care o deține politica externă a Bucureștilor în obținerea păcii în zona Orientului Mijlociu. Prezent la Con-

ferința de la Casablanca, domnul Ion Iliescu, președintele României, a rostit o cuvântare, în care a caracterizat într-unirea drept „un moment crucial pentru consolidarea păcii în Orientul Mijlociu”, apreciind invitarea României la negocierile multilaterale de pace în Orientul Mijlociu ca o recunoaștere a contribuției și rolului pozitiv al acesteia la procesul de pace. Ministerele, întreprinderile de stat și particulare românești se vor implica în executarea de obiective privind energia electrică, transporturile, construcțiile de drumuri, locuințe, spitale, fabrici de ciment etc. Statele din Orientul Mijlociu și Africa de Nord vor avea în România un partener credibil și loial.

ACAD. PROF. DR. NICOLAE CAJAL

Doctor Honoris Causa al Universității din Oradea

La Universitatea din Oradea a avut loc recent ceremonia decernării înaltului titlu de Doctor Honoris Causa al acestei instituții de învățământ superior academicianului prof. dr. Nicolae Cajal, președintele Federației Comunităților Evreiești din România. În prezidiu s-au aflat toți decanii facultăților din cadrul Universității.

Acad. prof. dr. Ioan Baciu a dat citire actului de acordare a titlului de Doctor Honoris Causa, în prezența membrilor Senatului Universității din Oradea.

În continuare au rostit alocuțiuni dl prof. dr. ing. Teodor Maghiar, rectorul Universității, acad. prof. dr. Nicolae Cajal, dl prof. dr. Roman Vlaicu și părintele Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie.

Publicăm în continuare alocuțiunea rostită de acad. prof. dr. Nicolae Cajal.

Domnule Rector,

Stimate și stimați colegi,

Doamnelor și domnilor,

Cu multă emoție, mă adresez Dvs. și Senatului tinerei, dar prestigioasei Universități din Oradea, încercând să găsesc cele mai potrivite cuvinte spre a-mi arăta recunoștința pentru cinstirea mea, a activității mele, prin acordarea înaltului titlu de Doctor Honoris Causa.

Este o bucurie și o onoare pe care nu aș fi putut să o visez și această zi, omagierea mea, cuvintele mult prea elogioase cu care m-ați investit dumneavoastră, domnule Rector și distincul meu coleg, prof. Baciu, vor rămâne neșterse în mintea și inima mea.

Ați omăgiat și printre altele - și realizările mele în domeniul virologiei, atât ca profesor, cât și ca cercetător. Vreau să subliniez că ele nu ar fi fost posibile fără educația, învățătura, dragostea pentru domeniul ales, ce am dobândit de la inegalabilul meu maestru, prof. Ștefan Nicolau, cel care, în 1941, a întemeiat, la Facultatea de Medicină-București, prima catedră din lume dedicată virusurilor - în viziunea lui, unei categorii mai cuprinzătoare: **inframicrobilor** (grup ce cuprindea, alături de virusuri, Chlamidii și Rickettsii); realizările mele nu ar fi fost posibile fără minunații mei elevi și colaboratori, cu care am constituit o mare familie: **Școala română de Virologie, de Inframicrobiologie a lui Ștefan S. Nicolau.**

Am lucrat neîntrerupt, aproape 50 de ani, în această școală, la catedra și în Institutul care au constituit pentru mine cea de a doua casă.

Pentru mine, cursurile cu studenții și cu medicii veniți la perfecționare și specializare - dar mai ales cu studenții - au fost adevărate sărbători și pot spune că au reprezentat momente de emoție și de foarte mari bucurii și satisfacții. Mi-am adorat studenții și am fost fericit înțelegând că și ei mă iubesc și cred în mine. Victoria mea de astăzi, cinstirea mea de către Dumneavoastră, doresc să le-o dedic lor, studenților în medicină și colaboratorilor mei de la catedra și Institutul de Virologie.

Deoarece am înțeles că în acest moment sărbătoros se cuvine și o scurtă expunere, dați-mi voie să vă prezint câteva opinii cu privire la **filiația științifică, la relația maestru-discipol**, problemă care m-a preocupat mult și care mi-a ocazionat elaborarea câtorva eseuri.

După cum știți, doamnelor și domnilor, eu mă socot, eu sunt un discipol al profesorului Ștefan Nicolau, unul dintre cei mai cunoscuți virologi europeni din deceniile 3-6 ale secolului nostru. Ștefan S. Nicolau, la rândul-i, era mândru să afirme că era fiul spiritual al profesorului Constantin Levaditi, după cum își recunoștea trei mari „patroni științifici”: Victor Babeș, Elie Mechnikov și Paul Ehrlich.

Vă este cunoscut, desigur, că astăzi circulă părerea după care, în epoca modernă, dezvoltarea învățământului și atotcaparatorul asalt al informaticii au adus mutații în selecția tinerilor creatori, împingând într-un con de umbră acea, mai veche, dar atât de fertilă, relație dintre dascăl și învățăcel. Părerea mea este că, așa cum nu există generație spontană în biogeneză, tot astfel nu există naștere spontană de personalități, decât în cazuri cu totul și cu totul excepționale.

Civilizația și cultura reprezintă un neîntrerupt lanț de transmitere, nu numai de cunoștințe, ci și de implicații volițional-afective, fără de care o persoană nu poate deveni o

personalitate emergentă. Nu pot să nu remarc, în acest context, că autodidacticismul - ca mijloc de formare - a devenit un concept excesiv promovat. Marile performanțe, din toate domeniile culturii și civilizației, îmi apar a fi generate nu numai de aptitudini native, mai mult sau mai puțin excepționale și de puternice motivații care să confere vocației o direcție și un sens, ci și de activitatea formatoare interpersonală directă. Existențializarea vocației este catalizată cel mai adesea de acea subtilă relație dintre creatorul consacrat (sau cel puțin realizat) și discipol, acesta din urmă aspirând conștient la performanța autodepășirii.

Această relație subtilă și deosebit de delicată poate începe, dar nu se poate dezvolta dacă nu evoluează și pe o dimensiune morală. Maeștrii trebuie să evite să fie „prea mari”, copleșitori, prea atenți la condiția lor socială, prea sensibili la manifestările de recunoaștere a poziției lor de către posibii elevi. În asemenea cazuri, nimic nu mai poate crește în umbra lor, căci e prea deasă și lumina soarelui spiritual nu mai poate ajunge la tinerele vălăstare. Personalitatea acestora nu e liberă să se manifeste în originalitatea lor, iar cenzurarea acestor manifestări ale propriei personalități, modelarea silită a acesteia după forma și dimensiunea „patului lui Procust” spiritual-intelectual al magistrului, duce la ratarea tânărului, poate, talentat, dacă acesta nu are tăria să iasă din conul său de umbră și să se dezvolte independent, pe liniile de forță ale talentului propriu.

Prin însăși vocația sa, maestrul este acela care, cum afirmă Paul Valéry, „ne arată ce este posibil în ordinea imposibilului” și care, cred puternic, trebuie să aleagă liber, dintre mai mulți candidați la moștenirea sa spirituală, pe aceia în care identifică un ecou al propriilor sale aspirații etice, vocaționale și aptitudinale, care, în fond, constituie baza comuniunii spirituale.

Desigur că libertatea de alege, de a selecta obiectivă a celor pe care vrei, pe care simți că trebuie să-i alegi și să-i formezi, această libertate indispensabilă pentru un progres real a fost la noi, în anii de sterilitate totalitară, diminuată până aproape de dispariție.

Pe de altă parte, alegerea elevilor, atât de imperios necesară unei continuități ascendente, are și ea unele limite; îmi vine în minte, mai ales pentru pitorescul ei, o expresie a lui Jean Cocteau, care, cu ironia ce-l caracteriza, definea maestrul ca o „hârtie de muște: prinde din ce în ce mai multe și curând este atât de acoperit de ele, că nu-l mai disting”. Este o butadă care, sigur, reflectă o anumită latură a realității. Dar numai o latură. Căci e la fel de adevărat că un real magistrul nu ajunge să fie „colmatat” de elevii săi. El va fi mereu solicitat și va simți mereu nevoia să ofere ce știe și ce nu se consumă: informație, principii de gândire științifică, status cultural, atitudine moral-socială și - ca liant general, catalizator-afecțiune autentică.

La început, maestrul reprezintă un „model ideal” și greu de ajuns pentru un novice, dar discipolul poate deveni, odată cu dezvoltarea de către magistrul a mirabilelor taine „ce” și „cum”, achiziționate de el însuși și de înaintașul său și din propria lui experiență de viață, odată cu amplificarea personalității sale, antagonistul recunoșcător, rebelul (afectuos) al maestrului său.

Când Nicolau zicea despre Levaditi „profesorul meu”, când eu îl numesc pe Nicolau cu același epitet, ambii recunoaștem o

paternitate științifică de necontestat. Suntem conștienți de o filiație cu care ne mândrim. Și cu cât personalitatea fostului discipol s-a conturat mai bine, cu atât compatibilitatea sa cu maestrul devine mai conștientă (elevul eliberându-se de obsesia subordonării spirituale).

Indiferent de evoluția în timp, de variante determinante de evoluție sau impuse de situații anormale, **relația Maestru-Discipol** reprezintă și va trebui să reprezinte forța motrice ce generează școli și, implicit, tradiție în știință. Este evident că, în aceste condiții, pasul predecesorului este pragul nașterii continuorilor; altfel spus, tradiția continuată, școala deci, sunt condițiile cheie ale dezvoltării oricărei științe.

În discursul de recepție ce l-am prezentat la Academia Română, mi-am permis să formulez - printre altele -, ca profesiune de credință, că „**mintea omenească este izvorul științei, știința este un temelii important pentru șansele omului pe acest pământ, iar știința fără tradiție (adică fără școală) și fără echipă este astăzi de neconcepuit**”.

Acest crezământ mi-a orientat ucenicia și a fost principiul de temelie și al activității dascălului ce sunt. Și cred că este bine să nu încetăm, în toată activitatea noastră, să rămânem și ucenici și dascăli.

Este ceea ce am dorit să aplic în cadrul filiației V. Babeș - C. Levaditi - Șt. S. Nicolau, toți membri ai Academiei Române, în speranța ca, moștenind nu numai ideile științifice ale maeștrilor, ci și viziunea lor umanistă, elevii care continuă școala românească de virologie să devină, în același timp, maeștri, personalități culturale de prestigiu - noțiune valabilă, desigur, pentru numeroase domenii ale științei și culturii.

Aceasta este, doamnelor și domnilor, una dintre cele mai prețioase lecții lăsate mie moștenire de către cei pe care i-am urmat în știința de tânăru.

Aduc drept omagiu spiritului academic românesc această sfântă învățătură de a te simți mereu elevul înaintașilor tăi, de a te lăsa stăpânit de datoria morală de păstrător și continuator al unei tradiții de ținută.

Onorați membri ai Senatului,

Onorat Corp Profesoral,

Doamnelor și domnilor,

lubiți studenți,

În încheiere, cerându-mi scuze pentru răpirea timpului Dvs., pentru emoția ce n-am putut-o masca astăzi, vă rog să-mi permiteți din nou a vă mulțumi pentru onoarea ce mi-ați acordat și vă asigur că voi purta cu mândrie titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din Oradea, pe care mă angajez să o servesc cu caracter permanent, să o iubesc.

27 octombrie 1994

Pe marginea unui articol despre tragedia vasului „MEFKURE”

Stimate domnule redactor-șef,
În nr. 790/16 oct. a.c. al „Revistei Culturii Mozaic”, a apărut articolul „Un trist semicentenar” în care se tratează despre tragedia vasului „Mefkure” (nu „Mekfure”, cum greșit este denumit vasul în acest articol).

Recent am citit cartea „Tragedia Mefkure” - Studiu asupra identității asasinilor”, scrisă de dl Albert Finkelstein, domiciliat - se pare - în Anglia. Cartea a apărut în limba engleză și a fost tradusă în limba română de dl Zeev Herșcovici, de la Centrul de Studiere a Iudaismului din România, al Universității Ebraice din Ierusalim.

Lucrarea menționată a apărut în anul 1993 în această traducere la Paris, la Editura Louis-Jean, ceea ce face ca ea să fie puțin cunoscută acum în România.

OPINII

Din această carte rezultă în mod documentat că asasinii celor de pe vasul „Mefkure” sunt alții decât cei arătați în articolul mai sus menționat, care are ca sursă de informare cartea dlui Jurgen Rohwer (1965).

Consider că, deși tragedia lor rămâne o rană vie în sufletele familiilor lor, precum și în istoria zbuciumată a poporului evreu, nu este indiferent aflarea adevăraților autori ai acestui masacru.

Din cele 15 documente prezentate în original și în traducere în limba română în cartea dlui Finkelstein, rezultă că acest masacru a fost opera premeditată, încă de la plecarea celor trei vase cu emigranți din portul Constanța, a Marinei Militare Germane din Marea Neagră, ca urmare a unei informații a Biroului 2 al Marelui Stat Major Român. În această informare se specifică faptul că pe vasul „Mefkure” s-au îmbarcat cu acte false 5 foști ofițeri ai armatei poloneze, care doreau să ajungă în Orientul Apropiat pentru a se alătura forțelor aliate. Documentul respectiv, în limba română și care poartă nr. 1, se află în original în arhiva „Yad-Vashem” din Ierusalim.

Sadismul cu care au fost ucși cei peste 300 de oameni nevinovați pentru a împiedica ajungerea celor cinci ofițeri polonezi în rândul forțelor aliate ilustrează disprețul naștilor față de evrei.

Recomand această carte redacției ziarului Dvs., precum și celor interesați în aflarea adevărului asupra tragediei de pe vasul „Mefkure”.

Ing. SORIN FORST

lași

La București, expoziția „LUMEA ANNEI FRANK”

„ANNE FRANK” - pictură în ulei de
ALEXANDRU VORVOREANU

Sub egida Oficiului Național pentru Documentare și Expoziții de Artă din Ministerul Culturii și a Fundației olandeze „Anne Frank”, se va deschide, joi 17 noiembrie 1994, la Galeriele „Art-Expo” situate la etajul 3/4 al Teatrului Național din București, o expoziție fotodocumentară intitulată „Lumea Annei Frank, 1929-1945”.

Vizitatorii vor putea vedea, în același cadru, și expoziția „România în vremea Holocaustului. Destinul evreilor și al romilor”.

NONAGENAR

Cel mai vârstnic membru al Comunității Evreilor din Sibiu, dl AVRAM SCHWARTZ, a împlinit venerabila vârstă de 90 de ani, la 23 octombrie 1994.

Ca participant activ la viața comunitară și religioasă, îi urăm enoriașului nostru multă sănătate și urarea tradițională AD MEA VEESRIM!

Hanuca - o permanență a istoriei noastre

Urmare din p. 1

aceasta cerea poporului Său: să fie un popor de oameni dreți, hotărâți, miloși, iunctori, gata să facă binele și să se crească de rău și, mai presus de toate, să considere sfântă viața lor și a altora, să poată cinstit pentru bunăstarea lor și a altora. Dacă astfel, poporul evreu trăia în pace și în răvnea la pământul altuia.

Dar, datorită poziției sale geografice, era - situată la intersecția a trei continente: Asia, Africa și Europa - a cunoscut năvălirile tuturor noroade nesătute, dornice să răpănească tot ce le ieșea în cale, chiar dacă pentru acestea trebuiau să se chinuie, să ucidă, să stingă lumini.

În cazul grecilor, ei nu s-au mulțumit doar cu supremația teritorială, ci au vrut să-și instaurze și supremația spirituală, învingându-i cu forța: zeii greci, jocurile grecești, obiceiurile, numele, portul, toate, absolut toate voiau să le impună. Dar dacă în cazul unor popoare păgâne problemele erau mai simple - numele unor zeițai se schimbau cu altele, obiceiuri păgâne se schimbau cu alte obiceiuri păgâne -, în cazul evreilor lucrurile nu s-au petrecut la fel.

Evreii, singurul popor monoteist în acea vreme, nu puteau accepta cu nici un chip să se închine la mai mulți zei, să adopte obiceiuri păgâne, să transforme pașnicile și decențele sărbătorii ale strănerii recoltei (care coincid cu Suce) cu desfrăul și lezmățul saturnaliilor și bacanaletelor păgâne. Ei n-au putut accepta să se închine idolilor instalați de greci în Templul Sfânt și în piețele publice.

Este drept că puține elemente din protipendă evreiască au adoptat elenismul în ceea ce avea mai josnic, dar acestea au fost disprețuite de ceilalți evrei, care au rămas credincioși credinței, culturii și obiceiurilor moștenite.

Când un asemenea elenizant s-a apropiat să sacrifice un porc pe un altar instalat de greci în Modiin, Matitiahu, marele preot, l-a spintecat pe idolatru și, cu sabia ridicată, a chemat poporul la luptă împotriva păgânismului:

מי להי אלהי!

"Cine e cu Dumnezeu să vină la mine!"

S-au adunat mii de oameni credincioși în jurul lui și Matitiahu, încojurat de cei cincini fii ai săi, a dus la început lupte de hărțuială cu invadatorii, iar apoi, în luptele din câmp deschis, a izbutit să-i zdrobească pe dușmani și să elibereze treptat teritoriile invadate de acesta.

La 25 Kislev 165 î.e.a., macabeii au pătruns în Templu, au înlăturat idolii și toate elementele de cult păgân, au purificat Templul, făcând ceea ce se numește "tărnosirea" Templului și reînăugurarea Casei Domnului (în ebraică, "Hanucat Habait"), de unde denumirea sărbătorii care a urmat. HANUCA (reînnoire, reînăugurare). Unii talmudiști au dat cuvântului Hanuca și o altă explicație:

הנו כ"ה

(s-au odihnit, după lupte, în ziua de 25 Kislev).

Tradiția transmite că nu s-a găsit acolo decât o singură cutiuță cu ulei neprofanat de păgâni, ceea ce ar fi ajunș pentru iluminat o singură seară. Și totuși, a fost suficientă pentru opt zile. A rămas de atunci tradiția de a aprinde în casele noastre, progresiv, opt luminițe, de obicei la fereastră, ca să se vadă că este o casă evreiască. În toate cele opt zile de Hanuca, spunem "al hanisim" și "halel", laudând și mulțumind pentru minunile de care am avut parte în acel timp și până în zilele noastre.

Mulțumim pentru faptul că puhoiul dușmanilor a fost dat pe mâna unei mici armate de evrei care luptau pentru credința lor.

Mulțumim pentru că lumina a învins întunericul și luminile stinse de dușmani au fost reaprinse de macabei.

Mulțumim pentru că monoteismul a învins politeismul. Și, în fine, mulțumim pentru că Tora noastră sfântă a rămas stegarul și îndrumătorul vieții noastre în continuare.

Dar ne-am propus să tratăm de astă dată un subiect mai larg:

PERMANENȚA HANUCĂI.

Oare o singură dată în istoria noastră s-a întâmplat un asemenea eveniment?

Oare câte evenimente din istoria noastră nu ne-au prilejuit asemenea sărbătorii de Hanuca?

Când cruciații blestemați au nimic comunități întregi în Franța și Germania și au incendiat faimoasele ieșivot, institutele superioare de studiu iudaic, n-au luat apoi naștere alte și alte ieșivot? Și nu s-au ridicat alte și alte cohorte de învățacei care au reînăugurat așezămintele de studiu și au făcut "Hanuca Habait"?

Și din rândul lor nu s-au ridicat alți savanți și comentatori ai Talmudului care au construit "di goldene keit" (lanțul de aur al spiritualității)?

Și când din Spania au fost izgoniți evreii și s-au răspândit de-a lungul bazinului mediteranean, în Imperiul otoman și în Israel, oare nu s-au ridicat din rândul lor atâția savanți și au construit atâtea ieșivot și au apărut opere nemuritoare, dintre care să cităm cel puțin și cu deplină mândrie vestitul "ȘULHAN ARUH" al lui Rabi Josef Caro - un monument de legislație și gândire profundă - și Maimonide și Rabi Ibn Ezra și Rabi Yehuda Halevi și atâția alții care constituie minunate lumini de Hanuca, lumini peste veacuri, ce delectează și azi sufletele noastre însetate de învățatură?

Și chiar după cruntul Holocaust care a nimic șase milioane de vieți omenești, nu s-au înăugurat oare în Israel și în Diaspora sute de ieșivot în care flacăra iudaismului arde în ciuda tuturor opresorilor și parcă scriu cu lumina lor "AM ISRAEL HAI" (Poporul evreu trăiește și va trăi)? Să mulțumim lui Dumnezeu "AL HANISIM ȘEASITA LAAVUTIEINU BAIAMIM HAIM, BAZMAN HAZE" (Pentru minunile de-atunci și de-acum și dintotdeauna și pentru totdeauna)!

ROLUL METAFOREI ÎN ÎNȚELEGEREA BIBLIEI

Urmare din p. 1

Referindu-se la simbolurile Bibliei, Jean Bottero subliniază că, "ele vizează punctul în care mintea și inima se întâlnesc; ele ne fac să ne gândim la variații muzicale pe o temă dată. Dacă izbutim să le simțim mai mult decât să le vedem, ele ne dau o convingere mai puțin clară, dar mai profundă; este deosebit de riscant să reduci o muzică la silogisme" (Naissance de Dieu, Paris, Gallimard, 1986, p.248).

Metaforele Facerii exprimă credința în valoarea diferențierii prin care Dumnezeu pune capăt indistinției primordiale, despărțind cerul de pământ, apele de uscat, lumina de întuneric, animalele de plante, făurind, în cele din urmă, omul, singura ființă capabilă să dea un sens lumii și înăugurând, astfel, timpul, evoluția, istoria. Cele șase zile ale Creației prefigurează ideea evoluției de la formele inferioare la cele superioare ale existenței, până la viața omului, singura ființă capabilă de creație.

Diferențierea omului în Adam și Eva este metafora în care s-a format ideea de unitate a valorilor opuse. Gândirea arhaică se exprima în termeni biologici. Opoziția dintre bărbat și femeie este o metaforă arhetipală a opoziției dintre bine și rău. Facerea Evei din coasta lui Adam înseamnă sciziunea androginului primordial și intrarea omului în tensiunea conflictuală a valorilor opuse. În macro-metafora suferințelor lui Iov este exprimată stupefacția omului că nu poate să înțeleagă această lume. Un înțelept îl ruga pe Dumnezeu ca fie să creeze o lume pe înțelesul oamenilor, fie să dea oamenilor o minte în stare să o înțeleagă. Întrebarea de ce există atâta rău într-o lume făcută de Bunul Dumnezeu n-a căpătat până acum decât un singur răspuns: intervențiile Divinității nu corespund valorilor omenești. Absurdul apare ori de câte ori gândirea oamenilor se izbește de mersul contradictoriu al lumii.

Nașterea Evei dintr-un bărbat fără contribuția femeii și nașterea lui Isus dintr-o femeie fără contribuția bărbatului sunt două metafore care afirmă că numai Unul poate fi absolut și perfect; doi înseamnă totdeauna relativitate și imperfecție. Izvorul mișcării și al vremelniciei este doi. Numai Unul poate fi veșnic.

Preceptul "ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână și picior pentru picior" - de altminteri, niciodată aplicat ca atare - conține un principiu care, în lumea atât de brutală de acum aproape patru mii de ani, a însemnat un important progres moral:

nimeni nu are voie să facă celui alt un rău mai mare decât răul pe care cel alt îl a făcut lui. Este un principiu restrictiv, o stavilă în calea sălbăticiilor.

"Să nu fierbi iedul în laptele mamei" este tot o metaforă, care trimite gândirea la un comandament moral: să nu chiniești nici o ființă mai mult decât este necesar. De aceea a fost înființată și funcția hahamului. Suferința animalului sacrificat trebuie să fie minimă. Este vorba de încă un mijloc de îmblănzire a naturii umane.

În metafora "păcatului originar" s-a ivit și s-a dezvoltat ideea că istoria umanității a început printr-un act de nesupunere, prin depășirea stării naturale a consumatorului și intrarea în efortul cultural al producătorului. Omul este singura ființă care poate să spună naturii din afara și dinlăuntrul lui NU! Omul este singura ființă care a dobândit libertatea de a crea ceva nou, de a adăuga naturii ceea ce îi lipsește: cultura. Adam este un om potențial; el devine actual prin libertatea lui de a se opune.

Înaintarea gândirii de la metafora la principiul pe care îl exprimă nu slăbește credința, ci o adâncește. Oprirea gândirii la metaforă reduce credința la o practicare superficială a unor ritualuri. Idolatrizarea Literei împiedică înțelegerea Spiritului. Insuși anti-idolatrismul iudaic cere gândirii să depășească litera și să ajungă la înțelegerea Spiritului. Credința devine mai profundă când metafora, care a participat la formarea unor idei, ajunge să fie înțeleasă ca o alegorie menită să le sporească plasticitatea. Este tocmai ceea ce au încercat să explice în operele lor Philon și Maimonide, primul după întâlnirea cu filozofia lui Platon, iar al doilea sub influența conceptualității lui Aristotel. În "Călăuză rătăciților", Maimonide avertizează cititorii că "scopul său este de a explica alegoriile foarte obscure din cărțile profetilor, fără ca să fie îndeajuns de clar că sunt alegorii pe care ignoranțul și nedumeritul le pricepe în sensul lor exterior" (După Edmond Fleg, Anthologie de la pensée juive, Paris, 1966, p.328). Logica se aplică ideilor, nu metaforelor.

Înțelegerea rolului pe care îl joacă metafora și alegoria în textul biblic ne fereste de hipertrofierea practicilor rituale în dauna credinței. Fără credință, ritualurile își pierd sensul și devin rutină. Cea mai importantă manifestare a credinței este în iudaism iubirea aproapelui. Prin particularitatea națională a metaforelor se ajunge la ideea universală de Dumnezeu.

I. L. PERETZ

LUMÂNĂRICA DE HANUCA

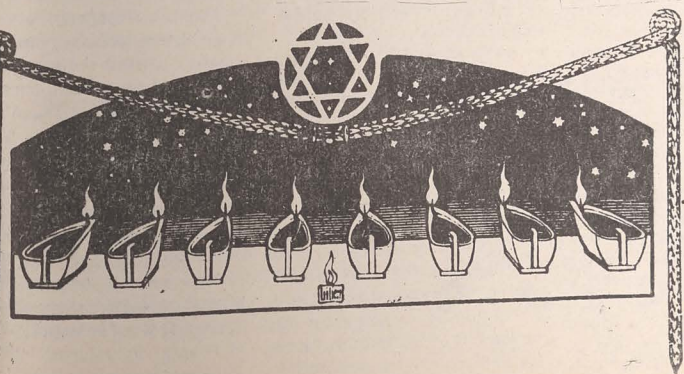
*Încet cade noaptea, în suflete pică
Și umbre pereții cuprind...
Doar lin și sfioasă-o lumânărică
Se vede în geam licărind!...*

*Un basm ea spune - ce-aminte ne-aduce
De-o spadă vitează și grea!
Atunci ascuțită - azi nu mai străluce -,
Uitată și sfântă e ea!*

*Ruginită e spada și moartă e mâna
Ce-n lupte mereu o purta!
Și oase viteze îngrașe țărâna -
Ieri pare că basmul era!...*

*Ci ani sunt de-atuncea, că nu poți să-i numeri!
De spadă și de mână de mult s-a uitat!
Și mulți încă astăzi nădădă din umeri:
Minunea ce spui tu cu drept s-a-ntâmpat!*

(Din culegerea istorică și literară „Hanuca” de M. Blumenthal)

STIRI

STIRI

■ISRAELUL ACORDĂ AJUTOR UMANITAR ASTĂZI: MOLDOVA ȘI UCRAINA

Din presa israeliană aflăm că fosta republică sovietică Ucraina și Moldova, care au suferit în ultimul timp de pe urma unor catastrofe, au cerut asistență medicală guvernului israelian, care a hotărât să dea curs acestor cereri.

Ucraina a cerut Israelului ajutor medical, în special medicamente. Prin ambasada israeliană la Kiev va ajunge la centrele care constituie focare ale epidemiei de holeră un stoc de medicamente.

La cererea Moldovei, Israelul trimite utilaj medical și medicamente, pentru a alina suferințele datorate unor catastrofe naturale după o secetă cumplită. În august au fost inundate mari, care s-au soldat cu zeci de morți și mii de case distruse.

din America Latină a Congresului Evreiesc American, a dat o declarație de condamnare a atrocităților comise de teroriștii la Tel-Aviv.

Comunitatea evreilor din Marea Britanie a fost șocată și indignată de atrocitatea atacului terorist de la Tel-Aviv. Comitetul său de conducere a chemat lumea civilizată să coopereze pentru eradicarea mișcării teroriste Hamas.

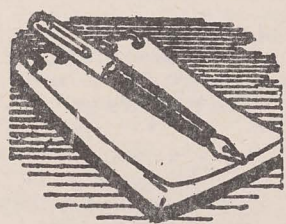
■IMPOTRIVA TERORISMULUI

Congresul Mondial Evreiesc și Comisia O.N.U. de supraveghere asupra terorismului au colaborat în cadrul celei de-a doua întruniri anuale a Comitetului de conducere al acestui organism internațional, desfășurată la Geneva. Printre problemele discutate s-au numărat: vigilența supravegherii, modalități de ameliorare a crizei mondiale, combaterea practicilor anti-islamice.

DI Sommer, președintele secției americane a Congresului Mondial Evreiesc, s-a adresat dlui Glele Ahanhanzo, raportor special pentru drepturile omului din cadrul O.N.U., condamnăm recentele atacuri antisemite de la Buenos Aires și Londra și deplângând încălcarea Rezoluției Consiliului de Securitate după explozia provocată de teroriști în capitala Argentinei.

■EDITORIALE

„Cele cinci secrete de găsim a unei slujbe”, de Barbara Siegel, și „Model de succes: sistemul în cinci trepte de schimbare totală a vieții tale!”, de Sam Silverstein, publicate de editurile nord-americane „Impact Publications”, „Manassas Park” și, respectiv, „Star Publishing”, s-au dovedit a fi două best-seller-uri. În prima carte, Barbara Siegel, absolventă a Școlii de Sociologie „George Warren Brown” de la Universitatea din Washington, activând în prezent la „The Career Consulting Group”, subliniază: „Treptele sunt bazate pe aceleași metode folosite în vânzări, fiindcă atunci când cauți o slujbă, vinzi de fapt un produs - pe tine însuși”. Cele cinci trepte principale necesare succesului în serviciu sunt: înestrările, orientarea sintetică spre viitor, în care aceste însușiri să fie focalizate în beneficiul companiei; identificarea și studiul pieței; organizarea de intervenții informaționale și de lucru; păstrarea secretului de serviciu. Sam

Silverstein, autorul „Modelului de succes”, activează în cadrul companiei „Delsan Industries” și este membru al Asociației Naționale a vorbitorilor publici.

Ambii autori evidențiază faptul că oricine poate avea succes prin definirea unor obiective clare, încredere, voință de schimbare și perseverență.

■AFIȘE OLIMPICE

La Galeria Muzeului de Artă din St. Louis (S.U.A.) a fost deschisă o expoziție consacrată artei și istoriei afișelor ilustrate olimpice. Această colecție specială de artă grafică începe cu reprezentări ale Jocurilor Olimpice de la Paris, din 1900 și continuă până în prezent, cu afișe având ca subiect Olimpiada de iarnă de la Lillehammer, din 1994. Printre graficienii de prestigiu, realizatorii ai afișelor, se numără și artiști evrei.

■LITUANIA CERE IERTARE

Premierul lituanian Adolfs Slezevicius a declarat, cu prilejul celei de-a 50-a comemorări a distrugerii Ghetoului din Vilna, că participarea colaboraționiștilor lituanieni la Holocaust reclamă penitență. Poporul lituanian cere iertare națiunii evreiești pentru suferințele, deportările în lagărele de exterminare și masacrele la care au fost supuși cetățeni nevinovați. Înainte de cel de-al doilea război mondial trăiau în Vilna 76 000 de evrei și orașul fusese chiar denumit „Ierusalimul lituanian”.

Premierul lituanian a declarat că 200 000 de evrei au fost omorâți în timpul războiului în Lituania și a adăugat că guvernul dorește să urmărească și să defere justiției pe cei răspunzători pentru aceste fapte.

■FILIALĂ LA MOSCOVA

„Oris Cosmetics” a deschis o filială la Moscova. Firma - care își are sediul în kibutzul „Migdal Haemek”, la sud de Haifa - fabrică produse cosmetice folosind nămol din Marea Moartă.

„Oris Cosmetics” este o filială a lui „Inter-Beauty”, cea mai mare firmă producătoare de cosmetice din Israel. În ultimul an, „Oris” a exportat produse în valoare de zece milioane de dolari. Vânzările pe piața internă se cifrează la 17,5 milioane de dolari.

■RESTITUIREA UNOR BUNURI EVREIEȘTI ÎN UNGARIA

DI Edgar Bronfman, președintele Congresului Mondial Evreiesc, a avut o întrevedere cu dl Gyula Horn, prim-ministru al Ungariei, care a reiterat declarația de acceptare a responsabilităților ce revin popoului ungar pentru crimele împotriva evreilor săvârșite în timpul celui de-al doilea război mondial. D-sa urmează să trimită o scrisoare dlui Bronfman, reprezentând finalizarea procesului de restituire a bunurilor evreiești expropriate în timpul regimului fascist din Ungaria. Cu ocazia comemorării a 50 de ani de la venirea la putere a partidului nazist ungar, a avut loc o ceremonie la memorialul lui Angelo Rotta, nuntiu papal în 1944 la Budapesta, al lui Karl Lutz, însărcinat

■BILL CLINTON OASPETE AL CONGRESULUI MONDIAL EVREIESC

O întâlnire impresionantă a avut loc la adunarea anuală a Congresului Mondial Evreiesc (W.J.C.), atunci când conducătorul lui „Jewish Welcome Service” din Viena, prof. dr. Leon Zelman, a fost prezentat președintelui Statelor Unite ale Americii, Bill Clinton.

Zelman: „Acum 50 de ani, fiind în lagărul de exterminare, nu aș fi cutezat măcar să visez că, într-o bună zi, președintele Americii îmi va strânge mâna...”

Clinton: „Eu vă făgăduiesc dvs și tuturor tovarășilor dvs. de suferință că S.U.A. nu va mai îngădui niciodată, niciodată ca așa ceva să se mai întâmple”.

■DICȚIONAR

A apărut recent, în Franța, „Dicționarul enciclopedic al iudaismului”.

Se poate spune că este vorba de o lucrare de sinteză, deoarece dicționarul, un adevărat compendiu de iudaism de la A la Z, prezintă, în aproape două mii de pagini, cu o acuitate, erudiție și precizie admirabile, un subiect atât de vast și cu o întindere atât de mare în timp.

■ARTIȘTI EVREI AMERICANI

JULIE SILVER

„Julie Silver își filtrează muzica sa originală prin sufletul ei de evreică iubitoare, și ce rezultat nu este altceva decât un festival al spiritului pentru tineri și bătrâni totodată”, spune Rabi Cary Yales de la Templul lui Ișaiahu din Lexington, Massachusetts, unde Julie a fost profesoară de muzică în ultimii cinci ani. Muzica acesteia tinere cântărețe și compozitoare pătrunde cu ușurință în case, în sinagogi, peste tot în lume.

■GÂNDURI DIN ÎNTUNERIC

Mauricio Rosencof, fiul unui imigranț evrei polonez, născut în Uruguay, jurnalist și dramaturg, a fost deținut pentru activitatea sa politică, timp de 11 ani, 6 luni și 7 zile în izolare totală, fără a vedea cerul. În închisoare, și-a jalonat timpul în poeme foarte scurte, în care conversa cu espadrilele sale și pe care le nota pe foi de hârtie pentru țigări. Din noaptea neagră în care se afla, ne-a transmis gânduri minunate, care s-au tipărit în Uruguay și au fost recent traduse în Franța, în volumul intitulat „Conversații cu espadrilele”.

■CENTENARUL AFACERII DREYFUS...

... a fost marcat, la Paris, de un simpozion prezidat de dl Jean Kahn, președintele filialei franceze a Congresului Mondial Evreiesc, manifestare la care au participat personalități proeminente ale vieții politice, culturale și religioase din Franța.

■NUMIRE

Benjamin Teplitzky Liljavezky a fost numit ministru al exploatareilor miniere în Chile. Teplitzky, care ține, ca profesor invitat, conferințe la Universitatea Ebraică din Ierusalim, este membru activ al Comunității Evreiești din Chile.

■TĂGĂDUIȚORII HOLOCAUSTULUI - PERSONA NON GRATA ÎN MAROC

Universitatea „Mahomed I” din Maroc a refuzat să-l primească pe profesorul francez ce economie - extremist de dreapta - Bernard Notin.

Universitatea din Lyon a oferit gratuit, ca parte a unui program de schimb de experiență, serviciile lui Notin, care, în 1990, a fost condamnat pentru tăgăduirea existenței camerelor de gazare în timpul Holocaustului, la o amendă usturătoare și la o suspendare pe trei ani din universitate.

■DUPĂ ATACUL CRIMINAL DE LA TEL-AVIV

Președintele Federației Comunităților Evreiești din Australia a trimis o mesaj președintelui Statului Israel, exprimând - în numele obștii sale - indignarea și durerea față de atacul terorist petrecut în inima Tel-Aviv-ului. D-sa a transmis, totodată, condoleanțe familiilor victimelor atentatului.

DI Milnitzky, președintele filialei

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

"We Are Proud of Being Your Partners" JOINT DELEGATION TO BUCHAREST

A mission of the U.S.-based world Joint organization traveled to Romania last Oct. 30-Nov. 2 for talks with the local Federation of Jewish Communities (FJC). The visiting group consisted of Jonathan Kolker, Treasurer of the Joint Jewish Distribution Committee, and Mrs. Judy Kolker, Steven Schwager, associate Vice-Chairman of the AJDC, Geoffrey John Colvin, co-Chairman of the AJDC East European Division, and Mrs. Marcia Ann Colpler Colvin, Irwing Smokler, member of the AJDC board, and Allan Gill, chief of the International Problems Division of the AJDC in New York, and of the Joint Distribution Committee in Israel.

At the FJC headquarters in Bucharest, the delegation was welcomed by Chairman Dr. Nicolae Cajal, member of the Romanian Academy, who made an ample review of the Federation's assistance actions and of its other various activities.

During the next days of their visit, the Joint envoys toured the Jewish communities in Bucharest, Suceava, Botoșani, Hârlău, and Iași, to take a look at how assistance operations were going on under the Joint-FJC program. They were accompanied by the director of the Joint program for Romania, Zvi Feine, Alex Sivan, director general of the FJC and David Bănescu, chief of the Federation's Assistance Department.

The group toured assistance institutions such as kosher restaurants and rest homes, were shown the cars taking their meals to Federation assistees, inspected food and clothing storehouse, as well as medical offices where free treatments and drugs are being

provided, and visited the homes of several assistees where they could learn firsthand to what extent the moral and material care supplied by the FJC was necessary and effective.

The Joint officials visited synagogues in Bucharest, Suceava, Hârlău, Botoșani and Iași, as well as Jewish history museums in Bucharest and Iași, and the Bucharest Holocaust Memorial. At the Jewish Cemetery in Iași, the guests were deeply moved to see the tombs of Jewish military who had fighting for Romania, lying alongside mass graves where thousands of innocent Jews, slain in the name of hatred during the 1941 fascist pogrom, had been hurled.

The Talmud Torah and Shira Vezimrah Choirs conducted by Izu Gott, the Menorah Band, conducted by Gery Podgoreanu in Bucharest and Zetta Wagner's Child Choir in Suceava gave nice performance of traditional Jewish and Israeli music, demonstrating that our Jewish youths profited by their education and were intensely drawn to community life.

At the end of their tour, the Joint guests met with the leading FJC officials to summarize the results of the visit. In the absence of Dr. Cajal, who was on an official trip abroad, the Joint group were greeted by Theodor Blumenfeld, the Federation's Secretary General.

We publish below the speeches addressed on this occasion by Mr. Jonathan Kolker, the Treasurer of the Joint Jewish Distribution Committee, and Mr. Eng. Theodor Blumenfeld, Secretary General of the Federation of the Jewish Communities in Romania.

Speech by Mr. Jonathan Kolker, the Treasurer of the Joint Distribution Committee

"We have seen many interesting things during our brief three-day stay in Romania. Back in the United States, we had heard a lot about this Jewish community in Romania, but no matter how much we had heard, we felt we had to come over and see for ourselves the things you have accomplished. This has given us a fair idea of the considerable efforts you've been making".

"We visited the Museum of Jewish History as well as the Holocaust Memorial. We traveled to Iași, to the cemetery of Jewish martyrs. A lot of Jewish culture is concentrated in that town. We saw the graves of Jewish soldiers that fought in World War One, and those of victims from the 1941 pogrom. We felt the sorrow you had felt must still be feeling at this very moment".

"We called on several assistees whom you, the Federation leadership, are looking after. Visiting their homes gave us a chance to see how happy they were and how grateful for the good care you provided".

"We also looked while meals were handed out and realized how much this meant for people who received them, not to mention the direct contact they were thus having with the community".

"In Bucharest we toured both of the rest homes and found the inmates were content of being there. We spoke to many of them and listened to them praise what the community was doing for them. All of our

visits persuaded us of the high quality of your work as leaders of this congregation. Your fine performances also bore witness of the thoughtfulness that all of you, who are now gathered in this room, are showing the community".

"Indeed, we have found out what an effective leadership you are, and I would like to thank you for the constant care you have been taking of the Jewish communities in Romania. You have succeeded in maintaining here a high standard of Jewish life, which is, certainly due to your effective work style".

"Speaking on behalf of the Joint, I must say we are proud of being your partners and carrying out our work by your side. Let me say once again how glad I am that we have taken this trip to Romania to meet you all and get a firsthand appreciation of your efforts".

"As you may see, we represent a younger generation in the Joint leadership, and we think it is very important that we can be with you these days. We, the younger generation, are determined to pursue the work of the Joint.

We are already looking forward to coming here again as often as we can, and cooperating with you for the safe preservation of this community that is of such great relevance for Jewry world-wide".

"We would like to thank you for your hospitality. You've made us all have a great time, and feel as though we were a direct part of your community. Thank you".

Speech by Mr. Eng. Theodor Blumenfeld, the Secretary General of the Federation of the Jewish Communities in Romania

"Whenever there is a Joint delegation traveling to Romania, we somehow never seem to manage to show and tell them exactly how much the Joint means to the Jewish people in this country, to everyone, from the youngest ones to the elders, of whom the

Joint takes such good care".

"Here in Romania we have been through the horrors of war and of the pogroms. You took a trip to Iași and realized what pogrom must have been like in that town where 12,000 Jews were killed. I am myself a native of that

town. I've lived through the pogrom. I lost my relatives to it".

"It's been a long time since the war, but we, the survivors, still have our memories. Over the past decades, most Jews have left Romania. Some 400,000 have gone to Israel. Nevertheless, there is still a Jewish life going on here as you could see during these last three days. There is Jewish life for the young and for the old. And we are begging you to remember it and go on looking after this community. You have mentioned a younger generation. We, too, have a younger generation that will continue our work".

"I would like to point out that everything you've seen around is the result of a lifetime

of dedicated efforts by our beloved Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, of blessed memory, who tended day in day out, to the welfare of this community, and who will never be forgotten".

"I would also like to emphasize how much we are indebted to the U.S. and Israeli Jews whose support has been a constant comfort to us".

"We wish you all the best achievements in your work with the Joint. And that also goes for your colleagues who are not here today. You are all doing a splendid job which is indeed hard to appraise in a few words".

"We wish you good health and a world of luck, and please convey the same to all our brothers and sisters abroad".

INTERIOR MINISTRY OFFICIALS FROM ISRAEL VISIT THE FEDERATION

A delegation of the Israeli Ministry of the Interior, headed by Director General Dr. Amiram Kalagi, and including Yizhak Agasi, Deputy Director, Rami Shvo, Director, Menahem Ariav, the Mayor of Nazereth Illit, Mrs. Tonia Halpern, MTIL Director General and Avi Ashman, MTIL Project Director, were received at the Federation of Jewish Communities in Romania.

The distinguished guests met at the Bucharest Choral Temple a FJC delegation composed of Theodor Blumenfeld, Secretary General of the FJC, Iulian Sorin, Assistant Secretary General, and Osy Lazăr, vice-Chairman of the Jewish Community in Bucharest.

Confessing the deep emotion he had experienced before the Holocaust Memorial in front of the Choral Temple, Kalagi stressed that Israel valued greatly the contribution that Romanian Jews were making to the development of the Holy Land, and praised the rich activity they had been carrying out under auspices of the Federation.

The speaker dwelt on the upcoming Hanukkah holiday which he said took on a new historic and philosophical significance as a symbol of light, reason and peace under the fresh new prospects for interethnic understanding and economic prosperity opened by the ongoing peacemaking process in the Middle East and by the Casablanca Conference, a meeting that Dr. Nicolae Cajal, President of the FJC, attended as part of an official delegation from Romania.

Dr. Kalagi paid a warm tribute to the late Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, of blessed memory, and wished many further accomplishments to the present leaders of the community.

In his speech, Engineer Theodor Blumenfeld made a brief review of the Federation's latest achievements in the fields of education, social assistance, and religious life. He pointed out that the strong Alyia drive in postwar Romania had been the result of the proper Jewish upbringing the youths had been

ACAD. NICOLAE CAJAL - DOCTOR HONORIS CAUSA OF ORADEA UNIVERSITY

At a ceremony held at Oradea University, the reputed academic institution awarded Doctor Honoris Causa degree to Acad. Prof. Dr. Nicolae Cajal, the President of the Federation of the Jewish Communities in Romania.

All the Faculties' deans were in the Presidium.

Acad. Prof. Dr. Ioan Baciu read the document of according Doctor Honoris

Causa's title to Acad. Nicolae Cajal. Prof. Dr. Eng. Teodor Maghiar, the University's Rector, Prof. Dr. Roman Vlaicu and the Priest Dean of the Faculty of Theology D. Abrudan took the floor and underlined Acad. Nicolae Cajal's merits in the research activity.

Acad. Nicolae Cajal eulogized in his speech the memory of his master, Prof. Ștefan S. Nicolau, and expressed the importance of the teacher-pupil relation.

THE ASSISTEE'S COLUMN

The Club of the Sight Impaired

The Club of the Sight Impaired has gone on with its weekly lively meetings that have become as many pleasant milestones in the daily lives of its members. At the latest meeting, choir conductor Izu Gott played the piano accompaniment as Amedeo Gott and Ozana Ninosu sang beautiful airs in Hebrew and Yiddish. An enraptured audience listened to the 11 year-old Danna Sonnfeld from Haifa, who wonderfully played some Israeli tunes on the flute.

The surprise of the day came from

Professor Clarian who joined the meeting, not as a lecturer, but rather this time as a performer of old Yiddish songs. In the end, Mrs. Sanda Lupescu recited a number of poems by Lucian Măgureanu, himself a member of the club.

Mrs. Magdalena Winkler read some of her own poems and fables, while Mrs. Lotti Iancu entertained the audience with piano renditions of Mendelssohn-Bartholdy. The atmosphere was as warm and cozy as usual, and the day ended up with everyone looking forward to their next meeting.

פתב-עת

של היהדות מרומניה

י"ג כסלו * מס' 792 * דו-שבועון

חנוכה: זמירותה בהיסטוריה שלנו

הנה וזכינו בעז"ה שוב לחג חנוכה. זוהי חנוכה תשנ"ה, זאת אומרת 2158 שנה חגנו אבותינו בראשונה את החג הנפלא הזה, חג האורים, שחוגגים גם אנו שנה בשנה כדי לזכור ולהזכיר את הנסים והפרוקן והגבורות והתשועות והנפלאות והנמוגות והמלחמות שעשה הקב"ה לאבותינו, בימים ההם בזמן הזה. **כן, בימים**

החם בזמן הזה. ואל לשכוח: בימים ההם ובזמן הזה.

אם להשתמש במושגו של נפוליאון, מותר לנו לאמר ש יותר מאלפיים שנה מביטות עלינו מפסגת להבות המנורה שהועלו אז מחדש בכ"ה בכסלו שזכרם לברכה, אחרי שהכובשים היוונים מאז י"ש כבו את המזרח, ומלכות יון הרשעה עמדה על עמנו להטיחם תורת הקב"ה ולהעבירם מחוקי רצונו הקדוש. אז, בימי מתיתיהו בן יוחנן כהן גדול, חשמונאי ובניו, בהכריוו "ימי לה' אלי", נאספו הבנים הנאמנים לתורתנו ולעמנו והקב"ה עמד להם בעת צרתם ומסר גבורים ביד הלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורת ה', ועשה לעמו ישראל תשועה גדולה ופורקן כחיים הזה, ועשה עמהם נס ופלא, שעלינו להודות ולהלל לשמו בעד כל אלה.

בבית המקדש מירושלים דלקה המנורה, שסמלה הוא האור והתרבות. לא נסל ולא תמונה שיסמל אליל. אמונתנו אך ורק בקב"ה שדורש ממנו ללמוד ממדותיו העולות: להיות טובים, רחמים ברוח לורים לתומים ולאמנות. ובכלל לכל הבריאות, להיות עם רגש גבוה של צדק (צדק, צדק תרדוף), לאהוב את האמת והשלום (האמת והשלום אהבו), להאבק למען החיים הטובים שלנו ושל אחרים (ואהבת לרעך כמוך) וגם "ואהבת את ה'ך, כי גרים הייתם בארץ מצרים" (וכי וכי).

אבל, מעמד ארצנו - בפרשת הדרכנס של שלוש יבשות (אסיה, אפריקה ואירופה), ובפרט עונות אבותינו שלנו, גרמו וגורמים לפלישת עמים מרובעים שדרשו ודורשים לכבוש כל מה שבדרכם, גם אם עדה או הצטרכו להתעלל, לרצוח ולכבות אורות.

ברשעותם הארורה היוונים הבאו אלילים לארצנו, הביאו את מנהגייהם המנוגדים, והצליחו להרגיל את כמה מעמנו לקבל שמות יוונים, לבוש יווני וכי. קרה גם שאחרי מהאצילות היהודית אימצו לעצמם את היווניות במה שהיה יותר נבון, גאוה יודי מנובל נגש להקריב חזיר על במה שהעמידו היוונים בעיר מודיעין, הכהן הגדול מתילתו שסע אותו וקרא לעם בחרב מורמת: "ימי לה' אלי".

יהודים נאמנים נאספו סביבו והמשת בניו החלו ללחום בפולשים, הצליחו לנתץ את האויבים הרבים ולשחרר את השטחים שכבוש השונאים. בכ"ה בכסלו, לפני יותר מ-2150 שנה, חדרו המכבים בבית המקדש, הסירו את האלילים, טהרו את בית - המקדש, הדליקו נרות בחצרות הקודש וקבעו שמות ימי חנוכה אלו, להודות ולהלל לשמו הגדול והקדוש שעשה לנו את כל הנסים האלה. אנו מודים להקב"ה על שמסר את הרבים ביד המעטים שלחנו בעד אמונתנו.

אנו מודים שהאור ניצח את האפלה והאורות שנכבו ע"י הזדים הועלו מחדש ע"י המכבים.

אנו מודים שתורתנו הקדושה נשארה נושא הנס והמדריך של חיינו לצנח נצחים.

אבל אנו חנוכה הבטחנו לדבר הפעם על הנושא: תמידות החנוכה

שאלה עולה כיום מאליה:

● האם רק פעם אחת קרה לנו נס כזה? האם רק פעם אחת מסר שומר ישראל גבורים ביד הלשים וזדים ביד טהורים?

● כמה נסים כאלה התרחשו עוד בהיסטוריה שלנו לא פעם בימי מלכות חזון דורמי ובכלל בעת צרה ומצוקה שלא פעם באה עלינו?

● כאשר הצלבנים הארורים השמידו קהילות קדושות בצרפת ובאשכנז ובשאר ארצות ישראל ושרפו ישיבות מפורסמות, האם לא נסדו אחר כך ישיבות אחרות? האם לא עשר שוב "חנוכת הבית" וקול התורה לא פסק ולא יפסק לעולם?

● וכאשר הוגלו היהודים מספרד, האם לא קמו שם מאות תלמידי חכמים שהקימו ישיבות חדשות מפורסמות ושוב קרה נס חנוכה, גם אם לא במידת חנוכה זאת?

● ואם לצטט רק את "שולחן ערוך" של רבי יוסף קארו ואת הרמב"ם, ואת רבי יהודה הלוי, ורבי אבן עזרא וכי וכי, חכמים אין ספור שהדליקו אורות בשבילי התורה? אין כל אלה נסים ונפלאות ונרות שהדליקו, אינן ממין נרות חנוכה?

● וגם אחרי השואה הנוראה שהשמידה מיליוני יהודים, האם לא נטכו ביהודים ובתפוצות מאות ישיבות בהן דולקת להבת היהדות, למרות כל הרדיפות וכאילו הנירות המודלקות, נרות חנוכה של המאה העשרים כותבים עם אור התורה ובאור התורה "עם ישראל חי ויחי לעד"?

● נודה לך, אלקינו, אלקי הראשונים והאחרונים, אלקה כל בריאות, אדון כל תולדות, המהולל בכל התשבחות יעל הניסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו ולנו בימים ההם בזמן הזה."

● **בעזרהיית - נסים ונפלאות, חנוכה תמידית בהיסטוריה שלנו.**

● **חג שמח, אחי היקרים!**

חיים צבי הלוי רימר

ביקור משלחת "ג'וינט" ברומניה

בין ה - 30 אוקטובר ו - 2 נובמבר 1994, הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה קיבלה משלחת של הארגון העולמי "ג'וינט" מארה"ב שכללה את הה יונתן קולקר - הגזבר של ההסתדרות העולמי "ג'וינט דיסטריבוט קומיטי" גבי גירדי קולקר, סטיוונט שוואגער - סגן נשיא בפועל משוטף של הגידק, גיפרי גיון קולוויץ, נשיא משותף של הזיוויזיה המזרח - אירופאית של הגיונט; גבי מארשר אן עפלער, אירוונט סמוקלר חבר ההנהגה; אלען גילל מנהל הזיוויזיה "בעיות בין - לאומיות" של ה - "ג'וינט" ניו - יורק והגיונט קומיטי - ישראל.

המשלחת נתקבלה על ידי הנהגת הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה. הנשיא חבר האקדמיה פרופסור דוקטור ניקולאי קזיל בירך אותם והציג בפניהם באריכות את הפעולות שלנו בנוגע לתמיכה וסיוע, וכמו כן שאר השאלות הנוגעות את פעולת הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה.

האורחים ביקרו בקהילות היהודיות בבוקרשט, סוציבה, בוטושאן, הארלוי ויאסי, התעניינו בפעולות הסיוע במסגרת התכנית המשותפת "ג'וינט - פדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה".

המשלחת "הג'וינט" היתה מלווה ע"י דר. צבי פיין - מנהל תכנית ה"ג'וינט" ברומניה, מר אלכס סיון - מנכ"ל הפדרציה ודוד בנסקו - יו"ר מחלקת הסיוע של הפדרציה.

משלחת הגיונט ביקרה במוסדות לסיוע (בתי אבות, מסעדות כשר, שירות המכוניות, המובילות אוכל חס לנתמכים, מחסני הביגוד וצרכי מזון למען הנתמכים, מרפאות, בהם הנתמכים מקבלים טיפול רפואי חינם), דירות נתמכים, והשתכנעו כמו עיניהם כמה נחוץ ועיל הסיוע החמרי והרוחני שניתן להם. במזון איון השואה בבוקרשט, במוזיאונים להיסטוריה בבוקרשט ויאסי, בבית הקברות ברחוב פאקורארי ביאסי, שם התרגשו עמוקות על הקירבה של הקברים הרבים מהחלק של הגבורים היהודים שמסרו נפשם בעד רומניה ובאותו הזמן וקרוב לזה, הקבר המשותף של אלפי יהודים תפים מפעם שנרצחו בפרעות הפאשיסטיות ב-1941.

מקהלות התלמוד-תורה ושירה וזמרה (מבוקרשט ויאסי (מנצח איזו גוט), הלהקה הקולית וכלי-זמר "מנורה" (מנצח מוסיקלי גירי פודגוריאנו) וכמו כן מקהלת הילדים מסוציבה (מנצח זטה ווגנר) נזנו תכניות עם "שירים מסורתיים וישראלים בהוכיחם שהנוער שלנו ממשיך את המסורת שקבלו.

בסיום הביקור בקהילותינו, משלחת "הג'וינט" נפגשה שוב בשני לוחשי נובמבר ש.ז. עם הנהגת הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה. היות והנשיא, חבר האקדמיה ניקולאי קזיל היה במשלחת רשמית מדינית חשובה בחוף לרומניה, המהנדס טיאודור בלומנפלד, מזכ"ל הפדרציה, בירך את האורחים בשיבת דו"ח על תוצאות הביקור.

בשם המשלחת, מר יונתן קולקר, ראש המשלחת, הביע את רגשות התודות של המשלחת בעד הדמה הגבוהה של הפעולות של הקהילות היהודיות מרומניה ואמר בין היתר:

"ראינו כאן דברים מעניינים מאוד. בארה"ב שמענו רבות על הקהילה הזאת של יהודי רומניה, אבל כמה ששמענו לא היה די לולא באנו הנה לראות במו עינינו את מה שעשיתם. יכולנו להעריך כך את המאמצים הרבים והכבירים שעשיתם... במו עינינו ראינו שאתם מהווים הנהגה טובה. אני חפץ להודות לכם בעד דאגתכם לקהילות היהודיות מרומניה!"

"הצחלתם לקיים רמה גבוהה של חיים יהודיים מאכן וזה הודות לאופן פעולתכם. בדברנו בשם "הג'וינט" שאנחנו שותפים לפעולתכם ולממש את העובדה על ידכם הנו מודים שאנחנו מצפים באי-סבלנות לחזור ולבוא אליכם, וגם לא רק פעם לעבוד אתכם לשמור על הקהילה הזאת שכה חשובה למען התחנת בבלה."

משלחת מטעם משרד הפנים של מדינת ישראל ביקרה בקהילתנו

ביום ה - 31 באוקטובר ש.ז., משלחת משרד הפנים מישראל, בראשות המנכ"ל אמירס קלגי ביקרה אצלנו. במשלחת השתתפו הה: יצחק אגסי - סמנכ"ל, רמי שוור - מנהל במשרד הפנים, מנחם אריאב - ראש עיריית נצרת אילית, הגבי טוניה האלפרין - מזכ"ל ואבי אשמן - מנכ"ל תכנית.

בשיתוף שהתקיימה בין האורחים והמכובדים ונציגי קהילתנו, השתתפו: המהנדס טיאודור בלומנפלד - מזכ"ל הפדרציה, העויד יוליאן סורין - סגן מזכ"ל הפדרציה ומר אוזי לאזאר - סגן ראש קהלת בבוקרשט.

מר אמירס קלגי, ראש המשלחת, הדגיש על חשיבות הקהילה היהודית מרומניה ותרומתה לבנין ארץ הקודש. כבודו דבר על הסיכויים החדשים שנוצרו כעת למען השלום והקשרים עם שכנינו הערבים במסגרת התכנית למען השלום הפגישה התקיימה באווירה ידידותית. היתה זאת פגישה אחים נאמנים לעם ישראל ולאורך ישראל.